

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung - Uprava in uredništvo - Amministrazione e redazione: Puceljčeva 5 — Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich — Izhaja vsak teden — Esce settimanalmente

Festbezugspreis jährlich - Naročnina letno - Abbonamento annuale: Lit 24,-
— Einzelverkaufspreis - Posamezna številka - Un numero: Cent. 80,-

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Preteklo nedeljo je bilo uradno objavljeno, da je ustanovljena oblast Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«. Objava se glasi:

»Na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«, ki ga tvorijo pokrajine Trst, Ljubljana, Gorica, Furlanija, Istra in Kvarner, vključno s pripojenimi področji Sušaka, Bakra, Čabra, Kastva in Krka, je Gauleiter in državni namestnik dr. Rainer prevzel celotno civilno in javno oblast kot Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«. Vsa oblastva in javni uradi tega področja so podrejeni Vrhovnemu komisarju. Vsa civilna oblast, ki jo je do sedaj izvajala nemška oborožena sila, je prešla na urade Vrhovnega komisarja.«

Novo politično stanje, ki ga je prinesla Slovenem Velika Nemčija, nam poleg nove uprave nalaga tudi nove dolžnosti in nove odgovornosti. To velja zlasti za borbo proti komunizmu, ki je prizadejal našemu narodu že tako globoke rane. Borba se razvija na vsej črti z vedno večjo odločnostjo. Borbo proti komunizmu je treba voditi na vseh področjih, zlasti tudi proti zastupljenju javnega mnenja. Vsa Evropa se dviga v borbo proti komunizmu. Edina obramba Evrope proti Sovjetski zvezi je nemška vojska. Če bi tega jezusa nekoč ne bilo, bi nastopil konec Evrope. Treba pa se je boriti tudi proti izpostavljenosti Sovjetske zveze. V nedeljo smo brali v naših dnevnikih, s kakšno silo udarja nemški meč. V nekoliko tednih je nemška vojska, začeni z našo pokrajino preko Gorice, vse Istre in dalje, razbila boljševiška krдела. Samo v Istri je bilo v boju pobitih 5216 partizanov, 7328 pa jih je bilo ujetih. Na stotine jih je odloščilo orožje ali pa se jih je vrnilo domov. Popotniki, ki se je mudil zadnji čas v teh krajih, je poročal v »Slovenec« takole:

»Hodil sem v teh dneh od Gorice po Vipavski dolini. Videl sem delno razbit št. Peter, razdejani Kronberg, uničeno Rožno dolino, razbito Volčjo Drago, porušeno Vogersko, podrti del Mirna, razvaline v Renčah in Biljah, popolnoma uničeno Brje, razstreljena poslopja v Ajdovščini, do tal pogorele borne hiše na Dolu in Predmeji ter razruvani Godoviči, kjer stoji samo še tri hiše. Slišal sem jok pogorelecev in strah otročičev, ki so ostali brez strehe in brez staršev. Plahi in ubožni se potikajo ti brezdomci po sosednjih vaseh in iščejo strehe pred burjo in deževjem. Še huje sem videl! Sveže grobove ob Gorici, kjer jih je padlo nad 2000, med njimi toliko zapeljanih in nedolžnih. Mrlič v Predmeji, mrlič v Ajdovščini, obešenci v Vrhpolju... Vseposod preplah, razočaranje in obtožba. Pa koga obtožujejo uvidenji ljudje? Tiste, ki so s komunistično zvezdo skrunili slovensko zastavo; ki so upijali narod, pa ga pustili v nezvesti; ko je divjal napad, so se pa umaknili pod skale. Žrtve morajo biti! Da vas ni sram te fraze! Čemu te žrtve? Kdo je tisti, ki jih je povzročil? To so tisti ljudje, ki niso poznali žrtve našega naroda v dvajsetih letih, ljudje, ki so na Goriško zanesli bratomorni boj, zlorabili v svoje strankarske, osebne namene živo narodno zavest goriškega ljudstva in zakrivali na stotine ruševin in na tisoče smrti. Naš goriški rod pa ni »Čuk na palčice«, zahteval bo temeljit odgovor od vseh zvodnikov, literatov in advokatov!«

Nesposobni italijanski kralj Viktor Emanuel, ki se zdaj ne upa več proglašati za lažnega cesarja, ker je vse skupaj zapravil, in pa njega vredni maršal Badoglio sta se oktila z novim »junaštvome«. Napovedala sta namreč vojno Nemčiji. Še pred nekaj tedni, ko sta položila orožje pred Anglo-Američani in boljševiki, je Badoglio izjavil, da je to moral storiti, ker da italijanska

Neumorni pomagači za vozila, ki tiče na cestah. Na zamočvirjenih cestah so vlačilci neogibno potrebni za vozila, ki obtiče v blatu.

Obnovljeno delo Slovenskega Rdečega križa

Z odlokom predsednika pokrajinske uprave je bil zopet vzpostavljen Pokrajinski odbor Rdečega križa pod imenom Slovenski Rdeči križ. Vodstvo Slovenskega Rdečega križa je prevzel celotni stari odbor, ki je prevzel tudi vse tiste naloge Rdečega križa, katere je opravljal do svojega razpusta. Slovenski Rdeči križ se dobro zaveda svoje naloge kot ustanova, ki mora služiti nepristransko vsem, posebno pa po vojni prizadetim.

Z ozirom na svoja omejena sredstva si je odbor SRK določil za sedaj naslednje prvenstvene in glavne cilje:

1. V sedanjih dob je Slovenskemu Rdečemu križu najnujnejša in najvažnejša naloga repatriacija, t. j. informacijska služba in delo za vrnitev bivših vojni ujetnikov, internirancev, konfinirancev, zapornikov in pogrešancev v domovino. V ta namen vrši Slovenski Rdeči križ obvezno poizvedovalno in informacijsko službo za vzpostavitev stikov med svojci in pogrešanci v tujini. Za to delo posluje pri Slovenskem Rdečem križu poseben oddelček za skupne in posamezne poizvedbe. Kdor želi, da posreduje SRK zanj, izpolni v pisarni posebno tiskovino z vsemi potrebnimi podatki in morebitnimi kratkimi obvestili za naslovnik (največ do 25 besed).

V posebnih primerih poizveduje SRK tudi potom Rdečega križa v drugih državah in po Mednarodnem Rdečem križu.

S temi svojimi poizvedbami bo Slovenski Rdeči križ skušal obenem ugotoviti število in položaj naših po vojni prizadetih rojakov izven domovi-

ne ter dobiti s tem zanesljivo podlago za svoje še važnejše delo, t. j. akcijo za vrnitev internirancev, konfinirancev, bivših vojni ujetnikov, pogrešancev in zapornikov v domovino.

2. Ravno tako važna naloga Slovenskega Rdečega križa je zbiranje prostovoljnih prispevkov v denarju, obleki, perilu, obutvi, potrebščinah za dojenčke in živilih za pomoč povratnikom. Obračamo se do usmiljenih src, ki imajo smisel za nesrečo bližnjega, da nam pri našem delu pomagajo s tem, da oddajo svoje darove v pisarni Slovenskega Rdečega križa na Gosposvetski cesti 2, ali pa sporoče v tej pisarni, da jih pridejo zastopniki Slovenskega Rdečega križa prevzeti.

3. Slednjič je neodložljiva naloga Slovenskega Rdečega križa, da zopet obnovi delo v sanitetni sekciji. Ta sekcija mora biti pripravljena in usposobljena za potrebe zdravstvene službe, ki utegnejo nastopiti vsak čas. S svojočasnim razpustom odbora Rdečega križa so razpadli tudi vsi njegovi pomožni oddelki, zlasti organizacija samarijanov in bolničarjev. Danes je nujno, da se ti oddelki obnove in ožive za aktualne naloge. Slovenski Rdeči križ bo pozval v bližnjih dneh svoje borce sodelavce in povabil tudi nove, da stopijo v vrste prostovoljnih sodelavcev.

Pisarna Slovenskega Rdečega križa je odprta in na razpolago vsakomur brezplačno, povrniti je le izdatke za tiskovine. Pisarna Slovenskega Rdečega križa v Ljubljani posluje za stranke vsak dan razen nedelj in praznikov na Gosposvetski cesti št. 2, dopoldne od 8. do 12. ure.

vojska ni sposobna za nadaljnje vojskovanje. Komaj pa je minilo pet tednov, je tisti Badoglio prepričan, da bo zgolj z ostankom svoje razkrojene vojske sposoben za novo vojno proti dosedanjemu zavezniku, kateremu se je opravičeval s tako obrabljenim in strahopetnim izgovorom.

Badoglijeva vojna napoved je zbudila v Nemčiji še večji prezir, drugod po svetu pa splošen posmeh. Značilno je, kar uradno izjavljajo v Londonu: Badoglijeva Italija s svojo vojno napovedjo ni postala nikak zaveznik, niti član »združenih narodov«, dovoljena ji je samo nekaka preizkusna doba. Šele skušnja bo pokazala, ali je bila Badoglijeva pomoč sploh koristna. V angleškem zgornjem domu je senator Edison znova poudaril, kaj vse zahtevajo od Italije Jugoslavija, Grčija in Abesinija. Vrh tega je opominjal svoje tovariše, češ da nista italijanski kralj in Badoglio v 24 letih ničesar storila, da bi obvarovala Italijo pred Mussolinijevim režimom. Badoglijeva vojna

napoved — pravijo v Ameriki — ima zgolj vojaški značaj in je brez slehernega diplomatskega pomena.

O stanju na bojiščih nam je nemško uradno poročilo v torek 19. t. m. podalo naslednjo sliko: Severno od Azovskega morja so nasproti prišljim dnevom popustili na silovitosti sovražni napadi. Le-ti so se ponovno izjavili s hudimi kivačnimi izgubami sovjetskih čet.

Ob srednjem Dnjepru si je sovražnik že nekaj dni med Dnjepropetrovskom in Kremenčugom zelo prizadeval, da s strnjenjem najmočnejših sil prodre našo obrambno bojno črto. Težki boji s sovjetskimi silami, ki so vdrle v nekem odseku, še trajajo.

Severno od Kijeva so bili prestreženi v večdnevni hudih bojih sovražni napadi. V protinapadu so zlomili oklopniki in oklopni grenadirji

žilav sovjetski odpor in so odrezali neko sovražno bojno skupino od njenih zvez v zaledju.

V srednjem odseku bojišča so bili severozapadno od Černigova, južno od Gomla in severozapadno od Smolenska povsod krvavo zavrnjene napadajoče sovjetske čete. Južno od Velikih Luk so si naše čete po zavrnitvi sovražnih napadov ponovno osvojile s protinapadom v prejšnjih dneh izgubljeno ozemlje.

Na južnoitalijanskem bojišču je bilo v gorah južnih Apeninov le živahno krajevno delovanje. Na področju Campobassa smo z našim napadom vrgli angleško-ameriške čete iz nekega žilavo branjene kraja. Sovražni protinapadi so bili brezuspešni.

Angleško letalstvo je prodrlo v pretekli noči nad severno in zapadno Nemčijo. Medtem ko so posamezna sovražna letala metala bombe na nekatere kraje, je glavnina angleških bombnikov napadla Hannover. Zaradi tega terorističnega napada je ponovno nastala na mestnem področju dokajšnja škoda. Prebivalstvo je imelo izgube. Protiletalska obramba je po doslej uspešnih vesteh zbila 15 sovražnih bombnikov. Pet letal je bilo sestreljenih nad zasedenimi zapadnimi ozemli.

V noči na 19. t. m. so napadla nemška letala cilje na področju Londona.

DOMAČE NOVICE

* **Dopust državnih in javnih uradnikov-domobrancev.** Šef pokrajinske uprave v Ljubljani, predsednik general Rupnik, je izdal na vsa državna oblastva, urade in ustanove v Ljubljanski pokrajini ter na vse urade in ustanove pod državnim nadzorom odredbo, po kateri se morajo vsi domobranci-prostovoljci, ki so v državni ali javni službi, smatrati od dne vstopa v eno od domobrantskih edinic pa vse dotlej, ko bo stopila v veljavo uredba o slovenskem domobranstvu, kakor da so na plačanem dopustu. Pripadajo jim vsi dotedanji prejemki v polni meri.

* **Žalne svečanosti ob obletnici smrti dr. Marka Natlačenca** so bile 13. t. m. po vseh večjih ljubljanskih cerkvah. V stolnici je daroval slovesno žalno službo božjo škof dr. Gregorij Rožman ob asistenci generalnega vikarja prošta Nadraha, štirih kanonikov in več bogoslovcev. Svečanosti je prisostvoval celotni stolni kapitelj. Stolnica je bila polna. Pel je stolni pevski zbor. Slovesnost se je zaključila z žalnimi obredi. Istočasno so bile črne maše po drugih ljubljanskih farnih cerkvah in zavodih. Po vsej Ljubljani so turobno peli zvonovi. Kajti te žalne svečanosti so bile posvečene spominu tisočernih znanih in neznanih Slovencev, ki so jih doslej že razmesarili partizani.

* **Zatamnitev od 18. do 6. Opozarjamo vse prebivalstvo,** da je od 12. t. m. do nove odredbe v veljavi predpis, da traja zatamnitev vsako noč od šestih zvečer do šestih zjutraj.

* **Pesek za zaščito pred požari.** Ljubljansko mestno poglavarstvo je ob cestah in ulicah pripravilo večje množine drobnega peska v lesenih ogradah. Tega peska se lahko občani brezplačno poslužujejo zasvoje hiše in stanovanja, da se čimbolj zavarujejo proti nevarnosti požara pri morebitnih letalskih napadih, torej za gašenje zažgalnih bomb in lističev. Pošle zaloge tega peska bodo obnovljene, tako da bodo prišle na vrsto vse hiše. Pesek mora biti vedno pripravljen na hodnikih in stopniščih, po vseh stanovanjskih in poslovnih prostorih ter v zakloniščih, povsod na takem prostoru, da je ob potrebi takoj na razpolago. Najbolje ga je hraniti v papirnatih vrečkah v teži od 3 do 5 kg. Poraba brezplačnega peska v kakršne koli druge namene je prepovedana.

* **Iz naše gasilske službe.** Gasilski inspektor fnž. Dolenc je prejšnji petek prevzel poveljstvo nad ljubljanskim gasilskim zborom.

* **Nov znak Radia Ljubljane** se oglašja od preteple nedelje dalje. Vzet je iz prvega odstavka šeste simfonije slavnega skladatelja Beethovna. Ta je namreč rokopis svoje šeste simfonije, imenovane »Pastoralna«, posvetil dne 4. maja 1819. Filharmonični družbi v Ljubljani v zahvalo, ker ga je imenovala za svojega častnega člana. Novi znak je zelo podoben nekemu narodnemu napevu iz naših krajev.

* **Samostojna monopolna uprava Ljubljanske pokrajine,** ki stoji pod nadzorstvom šefa pokrajinske uprave, je bila ustanovljena z naredbo, ki je bila pred tednom objavljena v »Službenem listu«. Na čelu te uprave stoji upravni odbor, ki ima šest članov, monopolskih uradnikov. Med temi je ravnatelj tobačne tovarne v Ljubljani.

* **Večerni vlak proti Postojni,** ki je odhajal iz Ljubljane ob 18.15, odhaja od 10. t. m. dalje ob 17.30.

* **Poziv vsem uradom, hotelom, prenočiščem in vsemu prebivalstvu.** Pokrajinska uprava v Ljubljani poziva vse urade, ustanove in poedince, pri katerih so posamezni italijanski oficirji, uradniki

ali drugi uslužbenci pri svojem odhodu iz Ljubljane oddali v shrambo svojo prtljago ali drugo imovino, da to takoj prijavijo nemški policijski oblasti v Ljubljani, Puccinjeva ulica (tam, kjer je bilo prej poveljstvo karabinjerjev). Kdor bi hotel tako oddajo v shrambo zatajiti, bo kaznovan. Opozarja se, da se bo stvar ugotavljala tudi po drugi poti. Zaradi tega se prebivalstvo poziva, da ne skuša omenjenih predmetov zatajiti ali skriti.

* **Vsa dobra srca poziva Slovenski Rdeči križ,** naj priskočijo na pomoč pri delu v korist rojakom, prizadetim po vojnih dogodkih. Razen denarja so dobrodošla oblačila (moška, ženska, otroška, potrebščine za dojenčke), obuvale, perilo in živež, posebno tak, ki se ne kvari. Potrebe naraščajo iz dneva v dan in bliža se zima. Zato pomagajte vsak po svojih močeh! Vsa darila sprejema Slovenski Rdeči križ, ki zaenkrat nima nabiralcev, v svoji pisarni na Gospodarski cesti št. 2-II v Ljubljani.

* **70 letnico je praznoval pred dnevi g. Avgust Kuhar,** posestnik in gostilničar v Zgornjem Kašlju. Rodil se je kot četrti sin prvega nadučitelja pri Dev. Mariji v Polju. V mladosti se je posvetil trgovini. Po poroki s sosedovo pohčerjenko Tončko je v Višnji gori odprl trgovino, odkoder pa se je spet vrnil v domači kraj in odprl na Friškovicu gostilno. Z neumorno pridnostjo si je postavil lasten dom v Vevčah, katerega je pred nekaj leti izročil najstarejšemu sinu, sam pa je s svojo drugo ženo Pepco kupil hišo v Zgornjem Kašlju, kjer zdaj vodi daleč naokrog znano gostilno. Čvrstemu in vedno vedremu gospodarju veljajo tudi naše čestitke.

* **V visoki starosti 85 let je umrl v Ljubljani g. Franc Kos,** hranilnični uradnik v pokouju. Po rodu je bil iz Idrije, kjer je dolga leta služboval pri okrajni hranilnici. Bil je skozi 56 let cerkveni pevec in je nabiral tudi narodno blago. V zakonu se mu je rodilo 17 otrok, od katerih jih živi še šest. Pokojnika, ki je bil znan po dobrotljivem srcu, je spremlilo na zadnji poti mnogo pogrebcev.

* **V Slivnicah pri Rakeku je v častitljivi starosti 80 let umrl za srčno kapjo g. Franc Matičič,** ki je bil na glasu marljivega gospodarja. Bil je vzoren soprog in skrben oče devetih otrok, trdnega značaja, obenem pa ljubezniv do vsakogar. Bil je pristen Notranjec, ki si zasluži lep spomin.

* **Smrt blage matere.** Po krajši bolezni je umrla v Ljubljani gospa Amalija Semetova. Učakala je 59 let. Skrbno je vzgojila tri sinove in hčerko. Pri njeni smrti je bil sin Franjo, ki se je nedavno preselil v Ljubljano, oči pa ji je zatisnil sin Milan, upravnik zavoda za novotvorbe v Ljubljani, kamor se je pokojnica zatekla v boleznih.

* **Dve smrtni nesreči sta se primerili 13. t. m. v Ljubljani.** Blizu njenega doma na Friškovicu je povozil tramvaj do smrti gospo Ivano Svetličevno, ki je bila stara 72 let, vendar še vedno živahna in delavna. Na Jegličevi cesti je hotela rešiti nekega otroka, ki je tekel proti tramvaju, a pri tem je njo samo dohitela smrt. Pokojna učiteljica je zapustila dva sina in je bila zgledno plemenita žena, velika ljubiteljica mladine. — Druga nesreča se je zgodila na Viču, in sicer na Tržaški cesti pri bloku, kjer je povozil tovorni avto 44-letnogospo Francisko Čedo, soprogo uradnika zavarovalnice »Karitas« iz Ljubljane.

* **Prva slana je legla letos v sredo 13. t. m.,** ko je zlivo srebro v mestu zabeležilo komaj 1 stopinjo Celzija, v okolici pa se je ustavilo na ničli. Lani je prva slana padla šele na Martinovo, pač pa je pred dvema letoma bila prva slana prav tako 13. oktobra, nakar smo čez deset dni dobili prvi sneg. Zadnji čas je vreme prav jesensko spreminljivo, danes južno, jutri mrzlo, danes deževno, jutri sončno. Tako smo preteklo nedeljo imeli ves dan dež in ponoči celo nevihto z grmenjem, v ponedeljek pa je zdaj pa zdaj spet posijalo sonce.

* **Boj s sadnimi zajedalci je treba pričeti že zdaj v jeseni.** Ko listje odpade in ima tudi več časa kakor spomladi, moramo škropiti z drevesnimi karbolineji posebno češnje in slive, da zatremo kaparje in uničimo tudi jajčca listnih uši in prstničarja, krvavo uš in bolšice. Posebno priporočljivo je škropljenje breskev v pozni jeseni, ker je to drevo spomladi preobčutljivo za karbolineje. S tem zatiramo breskove listne uši, ki so nevarne za vse rastlinstvo, ker prenašajo kužne rastlinske bolezni: na krompir, paradižnike in druge rastline. Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I. bo tudi letos izvajala pri svojih članih jesensko in zimsko škropljenje. Kdor to želi, naj sporoči z dopisnico na naslov podružnice: Erjavčeva cesta 4 a-II. Zdaj je tudi čas za zatiranje zimskega pedica s tem, da namestimo lepljive pasove na drevje in kole (izvzemši breskve).

* **Povest »Petrinka« Ivana Matičiča,** ki izide med letošnjimi Vodnikovimi knjigami, je močno in prepričevalno pripovedno delo, obravnavajoče za vsak narod tako važni problem zemlje in družine. Ljubitelji izvirne slovenske knjige, včlanite se takoj v Vodnikovo družbo!

Misli

Ljudstvo pravi, da je obraz zrcalo duše. Če je to res, je razumljivo, zakaj ga toliko žensk zamaže.

Vsi srečni zakoni so enaki. Nasprotno ima pa vsak nesrečen zakon v svoji nesreči nekaj svojkega.

Mnoge ženske ne morejo prodreti v globino moške duše, ker se predolgo zadržujejo na — kratvati.

Oprostiti napako eni ženski pomeni isto kakor naročiti se na isto napako druge ženske.

Če kdo izjavi, da bi lahko prenesel tvojo kritiko, pričakuje pohvalo.

* **Knjige Vodnikove družbe** so že v tisku. Izidejo pa konec novembra. Vsak član prejme letos za 24 lir Vodnikovo pratio 1944 in povest Ivana Matičiča »Petrinka«. Naklada knjig je omejena, zato prosimo vse gg. poverjenike in direktne članke, naj se čimprej prijavijo, da ne bodo ostali brez letošnjega knjižnega daru Vodnikove družbe!

* **O različni divjadi na Grmadi in Šmarni gori** je pred dnevi poročal celovski dnevnik. Tam gor najdeš vsakovrstne kače, sokole, fazane in polhe, pa tudi lisice, kune in jazbece. Če imaš posebno srečo, naletiš tudi na risa. Neki posestnik v Vikrah je zadnji čas opazil, da ponočni gosti obiskujejo njegovo turščico. Ponoči se je skril in opazoval. Presenečen je opazil, da so se spravili nad njegovo koruzo kar štirje rejni jazbeci, ki so jo pa brž pobrisali, čim so začuli gospodarja.

* **Ljubljanski gobarji** so letošnjo jesen pridno na delu. Nabirajo gobe po dostopnih golovških, rožniških in drugih gozdovih. Zelo mnogo gob, zlasti maslenk, je v draveljskih gozdovih, od koder jih dekleta prinašajo na ljubljanski trg. Maslenke, ki jih je treba pred pripravo lepo očistiti in jim sneti s klobuka kožo, prodajajo na trgu po 4 do 5 lir liter. Jurčki, ki jih je nekaj časa tudi bilo precej videti, so pa seveda primerno dražji.

* **Mina je eksplodirala.** Na travniku pri Kozarjah so otroci našli mino. Začeli so jo obmetavati s kamenjem in niso prej nehali, dokler ni eksplodirala. Pri tem so bili ranjeni trije otroci iz Kozarj. Podobne nesreče so v sedanji vojni večkrat primerljive in se bodo dogajale tudi še po vojni, zato naj starši pouče svoje otroke, da ne razbijajo sumljivih predmetov, ki jih najdejo pri igri ali na paši.

* **Tatinski tast, tatinski zet.** Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani sta se morala zagovarjati tast in zet, ki sta izvršila razne malopridnosti. Zet je zidarski delavec, ki ima dva nedoletna otroka, za katere skrbi njegova žena, ki je v vsem sorodstvu še najbolj poštena in delavna. Zaposlena je kot delavka v neki ljubljanski tovarni. Nje oče, obtoženi tast, se je že davno sprl s svojo družino in se ločil od svoje žene. Zda živi z neko drugo žensko in ima štirimesečnega otroka. Oba obtoženca sta bila že kaznovana. Tast je iz mržnje proti svoji hčeri zavajal zeta k tatvam in res je zet v teku leta po nagovoru izvršil razne tatvine obleke in živil, zraven pa se je potepal z malopridnim tastom. Skupaj sta prodajala in skupaj pila. Nazadnje je pa tast sam ovadil zeta iz maščevanja, nakar sta prišla oba pred sodišče. Zet je bil obsojen na 10 mesecev robije, tast pa na tri mesece strogega zaporu. Kazen sta sprejela, saj sta glavni del prestala že v preiskovalnem zaporu.

* **Nesreča s puško.** Zaradi neprevidnosti se je sprožila puška Jožetu Hribniku iz Polzele in si je prestrelil pljuča in srce. V brezupnem stanju so ga prepeljali v celjsko bolnišnico. Tam se zdravi zadnji čas še nekaj drugih hudo poškodovanih. 57 letni Janez Kolar iz celjske okolice je padel na koso in se porezal na levi prsni strani in po levici. 19letni Janez Fadija iz Jelš je padel pod voz, ker so se mu splašili konji in je dobil hude poškodbe na glavi in po rokah. 50 letnemu Emanuelu Greciju pa je mlatilnica zmečkala stegno.

* **Reja sviloprejk** je bilo pred pol stoletjem na Spodnjem štajerskem zelo razvita. Zaradi tuje konkurence pa je pozneje začela pešati. A zadnji dve leti spet goje na Spodnjem štajerskem murve. Zlasti primerno se je izkazal ptujski okraj. A tudi v trboveljskem okrožju so letošnjo jesen posadili nad 30.000 murv, da bi tako tudi v teh krajih pospeševali svilarstvo. Sami Trboveljčani so jih posadili okoli 10.000.

* **Opozorilo pridelovalcem zelja in repe.** Pridelovalci zelja in repe, ki uvažajo te pridelke v svojem ali predelanem stanju v Ljubljano v svrhu prodaje, naj si preskrbe potrdila za uvoz v pisarni Zveze ljubljanskih zeljarjev na Vodnikovem trgu v baraki št. 13.

Nenavaden doživljaj

Rihard Voss

V

Moj namig je razumela, kajti nenadno je zbežala. Stopala je lahko do konca mojega ležišča, kjer je bila oknica, in je izginila, kakor bi se vdrla v zemljo; obraz je bil obrnjen proti meni in pogled je razodeval bojazen. Izginila je, a jaz nisem slišal njenega mehkega glasu!

Zdi se mi, da sem poizkusil planiti za njo, da bi vedel, kam se je izgubila. Toda bil sem še hudo bolan — kaj pa je vendar z menoj? — saj se nisem mogel niti ganiti, in kmalu sem globoko zaspal.

Prebudil me je hreščeč glas neke žene, ki je govorila natrečje rimskih kmetov:

»Kdo nama bo plačal? Niti drobiža nima pri sebi! Ravno pred najino hišo se je moral onesvestiti! Vprav ti si ga moral pobrati in semkaj prinesiti! Vrhu tega mu morava še konja krmiti. Sreča, da je hudo bolan in ne more jesti. Kdo nama bo sicer plačal? Niti prebite pare nima!«

Na te besede odvrne globok moški, a ne neprijeten glas:

»Izgubljen bi bil, če bi ga ne bil vzel pod streho. Kako bi mogel dopustiti, da propade? Pogledj, kako je mlad!«

»To je tujec, ki je prišel v Rim. Ti imajo vsi denar. Konj je gotovo najet, pa ni slab. Kdor lahko potuje v Rim in tu konja vzdržuje, nama lahko tudi plača. Pa čeprav nama ne plača, nama bo že Bog na onem svetu povrnil.«

»Ako nama umre, bova imela še posla z oblastmi. Ničesar več ne maram čuti o njem.«

»Saj mu je že bolje.«

»Še vedno ga muči mrzlina in vsak trenutek utegne umreti. Ponoči ga moraš odnesti na cesto. Tam naj ga dobijo.«

»Mrtvega...«

»Kaj naju briga? Kar se mene tiče, lahko izpuščiš tudi konja, da bova imela čisto vest.«

»Tu bo ostal, dokler nevarnost ne mine.«

»Kje pa naj vzameva kinin? In ti hočeš fanta zadržati v hiši!«

»Pripravi mu svoje zdravilo, ki je boljše od drugega kinina.«

»Čuden človek si! Tako ravnaš, kakor da je ta tujec tvoj sin.«

»Kar temu storiva, bo najinemu sinu povrnilo. Morda je tudi on bolan; morda tudi njega negujejo tuji ljudje.«

»Najin sin je kristjan, a midva ne veva, če je tudi ta kristjan. Ti tuji sploh niso kristjani, ampak brezbožni luterani!«

»Zato bo ostal kljub temu pri nama.«

»Sveta Devica, kak človek si!«

»Tudi ti nisi slaba... Pojdi in napravi mu zdravilo. Potrebno mu bo.«

»Ta bo, kakor kaže, tu umrl. Tedaj pa za vso skrb niti pare!«

Tako sta se razgovarjala. Govorila sta na glas, ker sta mislila, da sem brez zavesti in hudo bolan.

Tako je torej z menoj! Umrl bom! Umrl kot tujec!

Nisem se ganil, niti nisem pogledal. Nisem maral videti žene, ki je tako hreščala in me hotela vreči iz hiše, pustiti me, da na cesti umrem. Niti njega nisem hotel videti, čeprav je bil dobričina in nedvomno moj rešitelj. Ničesar nisem maral slišati o življenju! V duhu sem gledal samo ono blede, blago, nepopisno ljubko bitje z velikimi, otožnimi očmi.

Mar je to samo sen? Bil sem bolan, imel sem močno mrzlino. Čudno je, da v mrzlici tako sanjam.

Moj rešitelj in žena sta odšla. Jasno sem slišal, kako sta stopala po lesenih stopnicah navzdol. Vse je škripalo pod nogami. Ko se je pa ona spuščala, je bilo vse nemo.

Ker sem ostal sam, sem mogel nemoteno premisljati.

Vendar pa nisem bil tako bolan, da bi ne mogel misliti. Moja domneva, da soba nima stranskih vrat, je bila povsem utemeljena. Spoznal sem, da sem v tuji hiši in da me tu negujejo. Včeraj — kajti to je moralo biti včeraj — sem odjahal iz Rima in begal po Campagni; zajela me je noč, dobil sem mrzlino in padel brez zavesti s konja pred hišo nekih kmetov, starejših ljudi, ki imajo nekje v tujini svojega sina.

Toda tudi hči je tu, hči —

O hčeri sem bržkone sanjal v vročici? Kako bi sicer ti kmečki ljudje imeli takšno hčer?

To je nemogoče!

Toda zdaj se mi ni bledlo, popolnoma se zavedam svojega stanja, nimam vročine, mislim zavestno... Kmet me je ranega jutra našel na cesti, prinesel domov in me kljub ugovorom skope žene obdržal v hiši. Celo za konja se je zavzel.

Vse to sem si lahko predstavljal, ker je bilo razumljivo.

Spominjal sem se... da sem bil v Frascati in Tusculu neznanega soparnega dne. Pihal je južni veter... dobro vem! Potem? Kaj pa potem?... Od tod dalje si ničesar več nisem mogel priklicati v spomin, ves doživljaj se je izgubil v breznu.

Toda to bivališče, antične slike na stropu in stenah, ta soba, napolnjena s čudovitim vonjem in nadzemskim sijajem!

Pogledal sem. Ista soba, ki sem jo zri v blodnjah. Vendar pa ni bila povsem ista. Tamačen žarek meglenega dne ni prodiral skozi okno, marveč skozi lino v zidu. In ta svetloba je čudno spremenila pompejanske freske, da so bile mnoge videti nejasne, obledele in poškodovane. Potrebna bi bila mrzlina, da bi jih pričarala v polni krasoti kot izvor grške antike. Manjkala je ona čarobna luč, vse je izginilo z blagim vonjem. Ljubko bitje je odneslo vse s seboj.

Razgledal sem se... Na podu je bila razprostrta slamnata preproga, spletena iz grobega blaja; poleg mojega ležišča je stal naslanjač, preprost kmečki stol, nekoliko dalje pa mizica, na kateri je ljubka deklica prižgala svetilnico. Zmanjkala je srebrna posodica, ki se je prelivala v vseh barvah opala... Kar sem doživel, je bil sen, mrzlina blodnja!

Čedalje bolj se me je polajščala bolna otožnost. Želel sem si vročine in delirija, samo da bi spet zaznal ta omamni vonj, ugledal nadzemsko luč in dobil privide, ki so mi odkrili ono milo deklico, ljubko kakor cvet.

Tedaj sem zaslišal hreščeč ženski glas! Zaslišal sem težko hojo po lesenih stopnicah. Bil je gospodar; morda je nesel zdravilo zoper mrzlino, ki ga je priredila njegova žena.

Namesto da bi se mu zahvalil, ker mi je rešil življenje, sem legel in se delal, kakor da spim. Čutil sem, kako me je gledal, se nagnil in tiho odšel. Slišal sem, kako je nekaj del na stol poleg mene in se obzerno oddaljil.

Stopnice so pa vendarle škripale!

VI

Znova močna mrzlina in strašen delirij — hvala Bogu. Spet vonj, svetloba in ona: to zagonetno bitje, mlil, nežen otrok.

Očitno se zdaj ni toliko bala, ker je opazila, da zrem vanjo z mrzličnim pogledom. Ko sem se tudi tokrat hotel dvigniti in iztegniti roke k njej, dvigne roko, na kateri se je lesketal rubin kakor kristalizirana kaplja krvi, s prosečo in preplašeno pretnjo; zato sem mirno ležal. Zdelo se je, da ji je to ljubo, kajti stopila je k mizici, prižgala srebrno posodo s svetilnico in se približala mojemu ležišču. Stala je prav blizu, kakor da bi plavala, obkrožena z oblakom vonja; odeta v svetlo oblačilo je vzbujala vtis, da je z žarki obsijana.

Kakor da bi me začarala, sem ležal nepremično, zadrževal celo dihanje in občutil neizrekljivo srečo. S svojimi lahkimimi, finimi rokami mi je prinesla stekleničko k mojim ustnam...

Čudno, mislil sem, da ni ničesar v tej steklenički, saj nisem niti kapljice okusil. Toda že njena bližina mi je vlivala moč. Mrzlino sem čutil samo po tem, da sem še vedno doživljal privid, svetlobo in vonj. Zdi se mi, da bi mogel vstati in oditi z drago samarijanko do konca sveta.

Kaj bi dal, če bi mogel njeno roko držati v svoji! Mislil, dotakniti se njenega lica in usten,

8

NORAH DIVJINA CVETE

»To sem jaz — Filip Ollenshaw,« sem se oglasil, »prosim vas, gospa Craske, pomagajte mi v hišo. Čudne reči so se mi pripetile in popolnoma sem izčrpan.« Nepremično je obstala pred menoj, kakor da je okamenela ob pogledu name. Njen tolsti rdeči obraz je postal vijoličast in veke so ji podrhtevale.

»Ničesar vam nisem dolžna,« je rekla naposled. »Storila sem za vas, kar sem mogla. Nimate pravice prihajati nazaj in mi kar koli očitati.«

»Ali vam kaj očitam? Saj vas le prosim, da mi pomagate v hišo in mi date posteljo, dokler si nekoliko ne opomore.«

»Ničesar, kar ste imeli, ni več tu,« mi je nejevoljno odvrnila.

»Ko bi le mogel spet dobiti svoje čevlje...« sem rekel proseče. Šele neznanost moje prošnje mi je prav odkrila vso bedo, v katero sem zabredel. Bil sem bolan in umazan; izginil mi je denar in z njim upanje, da bom lahko pomagal Lindi. Niti tega nisem vedel, kako dolgo sem bil bolan. Zakril sem si lice z rokami in vprašal, ne da bi dvignil pogled: »Kak dan imamo danes?«

»Dvanajsti julij.«

»Kaj?«

»Štirinajst dni ste ležali v mojem stanovanju; pred štirimi dnevi so vas odnesli,« je nekoliko milejše pojasnila gospa Craske.

»Imel sem toliko opravkov,« sem zastokal in v svojem obupu stopil nekoliko bliže gospe Craske. »Ako imate kaj srca, gospa Craske, me pustite v stanovanje, dajte mi samo nekaj papirja in črnilo in nekaj, kar me bo malce pokrepčalo... kozarček žganja.«

»A jaz sem že rekla ljudem, da ste mrtvi.« Iz njenega glasu je zdaj zazvenel strah.

Komu ste to rekli?«

»Ljudem, ki so vprašali po vas. Saj pa sem bila tudi prepričana, da ste res mrtvi.«

Po kolenih sem se vzel nekaj stopnic navzgor. »Kdaj so bili tisti ljudje tu? Kakšni so bili?«

»Prišli so kmalu potem, ko so vas bili odnesli. Neko dekle in neki moški s svetlo brado. Dekle je bilo jako zalo in je jokalo...«

»Linda!« sem vzkliknil. »Brž, gospa Craske, dajte mi srajco in moje čevlje, sicer se bom postavil na sredo ceste in razkričal vsemu svetu, da ste me okradli. Hočete, da ljudje to slišijo?« Splazil sem se mimo nje po stopnicah, ki so držale v mojo sobo. »Prinesite mi toplo vodo in britev. Vsekakor pa — moje čevlje!«

V moji sobi ni bilo več mojih stvari. Po razpravljeni postelji in umazani vodi v umivalniku sem sklepal, da tu že stanuje nekdo drugi. Pa to mi je bilo vseeno. Gospa Craske, ki se je očitno zbala moje grožnje, je prišla kmalu s toplo vodo, britvijo, žganjem, majhno južino in — kakšna sreča! — z mojimi čevlji! Kljub vsej bedi, v kateri sem se znašel, se nisem mogel vzdržati, da ne bi vprašal, iz kakšnega razloga so moji čevlji še tu, dočim je gospodinja očitno vse ostale moje stvari spravila v denar.

»Mislila sem, da bom morda spet kdaj dobila takega gospoda z eno krajšo nogo,« je odvrnila. »Komu drugemu ti čevlji ne bi nič pomagali.«

Hotela je oditi iz sobe, a sem jo zadržal. »Ostanite še, gospa Craske. Ne boste oslepeli, ako vidite moškega brez srajce.« Strgal sem s sebe umazane cunje ter jih zagnal v najdaljši kot sobe. »Pripovedujte mi o moji bolezni. Spominjam se že, da sem tistega večera šel doli po vodo, ne vem pa, kaj vse se je pozneje zgodilo.«

»Nu,« je začela godrnjaje pripovedovati, »ves drugi dan vas ni bilo dol; in proti večeru sem šla jaz gor k vam. Ležali ste na postelji in me neprestano klicali po imenu, ki ste ga bili pravkar omenili — Linda — roteč me, naj se nikakor ne dam zapeljati. Prinesla sem vam mleka in vode — časih ste kaj popili, časih nič... in potem je napočil dan, ko bi morali obnoviti najemnino. Tedaj sem iskala in našla vaš denar. Sirota sem, gospod Ollenshaw, dovolj truda me stane, da se vzdržim pri življenju. Ko sem videla vaš denar, sem vedela, da si lahko plačate zdravnika in sem ga poklicala. Rekel je, da imate vročico, vzel je prgišče vašega denarja ter poslal prašek, ki ga niste

mi je stisnila srce. Imel sem šele dvajset let, a se že nisem zaljubil.

To pot pa. O Bog, kako zaljubljen! Ah, zaljubljen v sen, v prikazen.

Tiho — zakaj v njeni prisotnosti je treba šepetati kakor v cerkvi — sem jo vijučno prosil:

»Ne odidi danes tako hitro! Ne pobegni mi spet danes! Miren bom! Želim te samo gledati... nič drugega ko gledati... Spregovori, da čujem tvoj glas! Prosim te! Vem, da te v resnici ni, a jaz te kljub temu imam za resnično bitje. Usliši me! Govori, povej mi kaj!«

Vzdihnila je lahno in bolno.

Niti besedice ni izrekla.

Kriknil sem strastno kakor nevzgojen fant, kadar se mu želja ne izpolni: »Če ne maraš govoriti, tedaj raje pojdi!«

Ko pa se je premaknila, sem jo ponovno rotiti: »Ostani! Molči, toda ostani!«

Izenada je spregovorila. Ustnice so se premikale, kakor da govori. Strmel sem v njena usta, ko da bi me od žeje umirajočega napojile njene besede.

Tako mala usteca ima kakor otrok! Samo blede, povsem blede.

Šepetala je. Odzvanjalo je kakor skrivnostna glasba.

Izprva nisem razumel. Dvignil sem se, ji nepremično gledal na usta, poslušal, misleč, da jo razumem... a varal sem se.

Ko sem se prepričal, da v resnici govori, sem se nasmehnil. Zares, najrajši bi se glasno smejal. Pomisliti je treba, da je moj privid, čudovito lepa deklica, govorila — latinski.

Zakaj v resnici je bil latinski jezik, ki ji je zvenel iz usten kakor glasba. Bila je čista, klasična latinsčina.

Božanski Virgil — jaz sem bil v gimnaziji tako slab latinec!

Nasmehnila bi se, ko bi ji to priznal. Vsaj en žarek bi se ji razlil čez lice, ki je bilo drugače tako resno in otožno.

Ne bi se sramovala, če bi se mi posmehovala, samo da bi ta žarek zrl na ledenem obličju.

Vendar se ni nasmehnila. Takšne bi si je niti v vročici ne mogel zamišljati.

Začela sva se razgovarjati: ona v jeziku Cicero in Seneka, jaz pa kakor zelo slab četrtošolec.

»Kako to, da govoriš latinski? In celo tako latinsčino?«

»Tako jaz govorim.«

»Znaš tudi grščino?«

»Da, mati mi je bila Grkinja.«

»Grkinja? Ona stara, zajedljiva gospodinja Grkinja?«

»Kako?«

»Oprosti, pozabil sem, da si samo sen... O, ti krasna sanja!«

»Pomiri se...«

»Bom, a ti govori dalje.«

»Sicer bom spet...«

(Nadaljevanje)

Ženski vestnik

Kako umivam posodo?

Le malo je gospodinj, ki znajo s posodo prav ravnati. Razpokani krožniki, skodele brez ročkov, odbiti kozarci in steklenice nam pričajo, da je tudi snajenje posode opravilo, ki ga je treba razumno opravljati. Navesti hočem le glavne napake, ki jih delajo gospodinjje ali služkinje.

Sode ne smemo uporabljati za belo posodo, ki ima okraske ali pozlačene robove! Voda ne sme biti mrzla, temveč mora biti vroča. Čim bolj mastna je posoda, tem bolj vroča mora biti voda! Posoda dobi razpoke, če prehitro menjamo toplo; torej ne vlivaj čez posodo, ki leži v kropu, mrzle vode! Nakopičenje posode v škafu je nevarno, zlasti če položiš na dno porcelan! Mastno in zakajeno posodo čistimo z žaganjem ali zmečkanimi jajčnimi lupinami ali z mlačnim jesirom in peskom. Tudi drobni koščki papirja so priporočljivi. Manj priporočljivo je čiščenje steklenic s svinčnim zrnjem, ker ostane v steklenici vedno nekoliko svinca, ki je zdravju škodljiv.

Posodi iz aluminija škoduje umivanje s sodo, zanjo dobimo v prodajalnah poseben prašek. Če postane posoda iz aluminija sčasoma črna, jo kuhaj dobre pol ure v vodi, v kateri si poprej kuhala ostanke jabolč, češplje ali drugo sadje.

Emajlirana posoda zahteva izredno pazljivega ravnanja, na kar se pa žal čisto ne pazi. Če vliješ v vročo emajlirano posodo hitro mrzle vode, je nevarnost, da glazura odskoči. Škodljivo je, če se v taki posodi kuha le malo tekočine, ker poči glazura na suhi steni. Pri padcu glazura vselej počni in se kruna tudi odlušči. Za prežganje ne jemlji nikdar emajlirane posode, marveč železne ponve. Ko je prežganje zalito, ga prelij v emajlirano posodo, kjer naj se jed nadalje kuha.

Za kuhinjo

Zapečeni makaroni z zelenjavo. Skuhaj v slani vodi pol kilograma makaronov. Posebej praži pol litra očiščenih gob v eni žlici masla s čebulo in peteršiljem. Posebej skuha četrt litra ohrovtovih brstičev, ki jih kuhane odcedi in stres v pol žlice masti ter praži nekaj minut. Namaži nepregorko skledo in deni vanjo pol makaronov, nato gobe, brstiče in še druge makarone. Povrh polij z nekoliko masla, postavi v pečico in spei.

Zapečen poljski krompir. Olupi kilogram kuhane krompirja, ga nareži v rezine, debele za nožev rob in jih položi v razgreto presno maslo, da se nekoliko opečejo. Nato naloži polovico

krompirja v pomazano kozo. Če imaš kaj malega zrezanega ali sesekljane mesa, ga potresi, nakar dodaj še drugo polovico krompirja, pomazi nekoliko z maslo in speci.

Polivka iz kislih kumaric. Iz nekoliko masti, precej drobno sesekljane čebule in malce sladkorja napravi temno rjavo prežganje, zalij z juho in pusti, da se razkuha, osoli, daj tenko zrezane kisle kumarice (na osebo 2) ter kuhaj četrto ure. Proti koncu daj malce limoninega nadomestka.

Korenjeva solata. Korenje skuha mehko v vodi, osnaži in zreži na tenke krožce. Nekaj ur preden jo daš na mizo, jo zmešaj dobro z oljem, kisom, poprom in soljo.

Drobni nasveti

Sluzave gobe postanejo ko nove, če jih položiš 24 ur v raztopino kuhinjske soli (1/4 kg soli na 1 liter vode). Patem jih pa v čisti vodi dobro izplakneš.

Kisle kumarice, ki so se od dolgega ležanja zmeščale, se zopet strde, ako dodaneš tekočini nekoliko dvojno oglikokislega natrija.

Pri šivanju s strojem se včasih pripeti da dobi blago oljnate madeže. Dokler so še sveži, jih prav lahko odpraviš z drgnjenjem s sredico kruha. Ponavljati se mora tolikokrat, da kruh popije vsa maslo, nakar tudi madež izgine.

Kako si pomagamo, ako se zelo tanko blago pri šivanju s strojem zgubani? To je pojav, ki marsikateri gospodinja dela obilo težav. V takem primeru podloži blagu svilen papir in šivaj. Ko je šiv gotov, se papir lahko in hitro odstrani.

Kako se lahko porabi voda iz gazometrov? Voda, ki odteka iz gazometrov, je prav dobro sredstvo proti raznim manjšim mrčesom, tudi steniam in raznim enakonočcem. Pomaži z njo vse razpoke na steni, vse špranje v pohištvo, v tleh, tudi robove žimnic.

Maže po katranu, ki so v industriji tako česti, odstranjujemo zelo težko. Najprej moramo katran razmehčati, kar storimo s tem, da madež namažemo z maslom, da ga potem lažje odstranimo z nožem. Potem še vse izpiramo z bencinom. Star madež po katranu se ne da izprati.

Maže po kavi je gost pojav. Lahko ga odstranimo z glicerinom in z mlačno vodo.

Proti komarjevemu strupu. Razni poizkusi so pokazali, da se da z gotovimi sredstvi komarjev strup uničiti. Najboljše sredstvo je kajpada čist alkohol, če ga nosiš v steklenički pri sebi. Zelo dobro sredstvo pa je tudi duhteče klinčkovno olje. Napravi se lahko kot mazilo, zmešano z lanolinom in glicerinom. To mazilo gre v kožo in dalje časa učinkuje. Manj znan je perzijski žuželkin prašek, ki se namoči v 7% špirit. Steklenico dobro pretreseš, pustiš nekaj ur stati in nato filtriraš. Tudi kafa in česen sta dobri sredstva. Da te komarji ne pikajo, namaži kožo s citronovim sokom.

hoteli požreti. Strašno se vam je bledlo! Kake reči ste pripovedovali o svojem očetu... zares strašne reči! Časih sem šla gor in vam prigovarjala, naj nikar tako ne kričim, ker boste sicer vsej hiši v nadlego. Tedaj ste me po navadi topo gledali in kričali: »Tako, hočeš se ji prikupiti, ti stari lopov! A le počakaj, — pohabljenec, vaški tepček, ti bo zmešal račune!...« Proti koncu tedna se je spet oglasil zdravnik ter povedal, da imate kugo. In da morate biti iz železa, sicer bi vas bilo že zdavnaj konec, to noč pa da boste gotovo umrli. Morate takoj v kužno bolnišnico, sicer da bo imel ljudi na vratu, ker ni že prej spoznal kuge. In tako smo torej naročili voz. Možje, ki so prišli po vas, so si z zdravnikom razdelili vaš drobiž in potem je bilo treba znova plačati najemnino. Prodala sem torej vaše knjige in druge stvari, da pridem do svojega denarja. Res mi nimate ničesar očitati — ne, nikakor ne! Niti vaša lastna mati ne bi mogla storiti več za vas.«

Mislil sem si svoje, a kaj sem mogel storiti?

»Pojdite zdaj ven,« sem ji rekel ne baš prijazno. »Umi se bom.« Ko sem ostal sam, sem se z neizrečnim trudom umival. Vedno znova sem moral prenehati, da sem se vsedel, ker sem bil preslaboten, da bi mogel stati. Nato sem se jel oblačiti. Obлека, ki mi jo je bila prinesla gospa Craske, ni bila moja, tudi ni bila preveč snažna, toda vsaj po kužni hiši ni smrdela, in izbirčen pač nisem smel biti.

Ko sem bil narèd, sem šel, držel se za umazano ograjo, po stopnicah ter naročil gospe Craske, naj mi pokliče nosilnico.

Ko sta prišla moža z nosilnico, sem jima ukazal, naj me neseta k siru Johnu Talboltu. Razgrnil sem zastore in se naslonil na sedež. Hitro sta me nosača nosila po cestah — naslov, ki sem jima ga dal, je nekoliko omilil njun prezir do Nove ulice — ter me kmalu nato odložila pred hišo siru Johna Talbolta. »Počakajta,« sem jima velel, »morda vaju bom še potreboval.«

Sir John je sedel v svoji delovni sobi; pred njim na mizi je stal vrč vina in poln krožnik slaščic.

»Da, spominjam se,« je prikimal, ko sem ga pozdravil. »Vi ste tisti mladenič, ki je bil pri meni zaradi Seabrookovih. Toda odkrito povedano, mislim, da niste ravno pri zdravi pameti, prijatelj. Še istega dne sem izvedel, da sta oba odlično spravljena, in sicer pri vašem lastnem očetu! Čemu mi tega niste povedali?«

»Ne govoriva o tem, gospod John,« sem rekel, ne da bi se bil opravičil. »Hotel bi le vedeti, ali ni bila Linda Seabrookova med tem pri vas?«

»Ne. Odkar se je s svojim očetom poslovila od mene — bilo je to pred božičem — je nisem več videl.«

»Tedaj vas ne bom dalje nadlegoval. Prosim vas, ako bi prišla sem, ji povejte, da me najde v tretji hiši v Novi ulici. Priporočam se vam, sir John.«

Priklonil sem se ter pohitel k nosačema, ki sta sedela pred hišo na soncu. Kako naj zdaj najdem Lindo v tem velikem mestu?! Vendar — gotovo se je pripejala s pošto kočijo. Morda bom lahko kaj več izvedel v poštni gostilni.

»Brž!« Priganjal sem nosača, naj hitita. »K zvestemu truba-durju!«

Tam sem res imel srečo. Gostilničar se je spominjal lepega mlade dekliča, ki je prispelo v spremstvu belobračnega možkega s pošto kočijo iz Colcheta. Spominjal se je je, ker je deklet predlagalo, naj bi prenočila v gostilni, nakar je njen spremljevalec imenoval vse gostilne »satanovo prebežališče«. In tako sta pustila tu samo svoje potne torbe. Naslednji dan ji je neki možki odnesel eno izmed torb v neko hišo na Ludgate Hillu — prvo onkraj velikega travnika.

Nosača, ki sem jima polagoma postal težak, sta me odložila pred umazano hišo, ki je stala sama zase nekoliko stran od ceste. Dal sem jima srebrnik, ki sem ga bil prejel od dobrosrčne gospe.

»To je premalo! Pol dneva sva tekala z vami naokrog,« je godrnjal eden izmed nosačev.

»Premalo ali dovolj, to je vse, kar imam,« sem odvrnil. Zares nimam namena, da bi vaju opeharil za zasluženo plačilo, a ukradli so mi vse, kar sem imel in česar ne morem plačati, to moram pač zastonj dobiti.«

Godrnjala sta nekaj predse, kar ni bilo vprav prijetno poslušati, a jaz sem že potrkal. Na moja trkanja se je prikazala velika, suha, črnolasa ženska.

»Mislim, da stanuje pri vas gospodična Linda Seabrookova,« sem rekel. »Prosim vas, odvedite me k njej.« Postal sem tako nestrpen, da bi najrajši potisnil žensko v stran, da bi bil čim prej pri Lindi.

»Ta oseba ne stanuje tu,« mi je odvrnila ženska. »Pri meni sta

S potapljači na dnu morja

Ce se potopi kaka ladja, skušajo reševalne družbe ali vojna oblastva na različne načine ugotoviti kraj nesreče. Dragoceni pomočki za to so jim: priče na obali, če se je ladja potopila blizu obrežja, očividci na drugih ladjah, ki so bile blizu ponesrečene ladje in pa razne vrste vodokazi. Ako kraj nesreče najdemo, pošljejo na to mesto reševalno ladjo. Na stotine kvadratnih milj morskega dna preiskujejo z ladjevodnimi stroji. Ladjevodni stroj je posebne vrste naprava, ki kaže na navadnih ladjah globino morskega dna. Ladjevodni stroji na reševalnih ladjah pa delujejo tako, da točno naznačijo vsako vzboklino ali vdrtino na morskem dnu. Tako natančni so, da zaznamujejo vsako skalo in že na pol razpadle razbite ladje na morskem dnu. Električna igla točno pokaže mesto, kjer leži in lego, v kateri se nahaja potopljena ladja. Seveda se reševalne ladje ne morejo zanimati za vse take ladje, na katerih je morsko dno zlasti v vojnih časih izredno bogato. Kajti neznanstvo požrešno je v takih časih morsko dno in še večje je število vojnih žrtev, ki so bile na krovih teh ladij.

Potapljači tvegajo življenje

Ko je po ponovnem križarjenju nad krajem nesreče točno ugotovljeno mesto in lega potopljene ladje, naredi načrt za reševanje. Strokovnjaki in potapljači sede pri mizi, strokovnjaki se posvetujejo, potapljači s cigaro ali pipo v ustih pa poslušajo njihova navodila. Potapljači bodo šli v boj za plen. Oni tvegajo življenje. Življenje pač ne more pomeniti mnogo tistemu, ki se spušča v največje globine, razbija okrove na zarjavelih potopljenih jeklenih velikanih, vdira vrata in se bje za življenje v notranjstvi velike ladje, ki ga lahko vsak čas pokoplje.

Potapljaška obleka je različna z ozirom na globino. Namesto prejšnjih težkih oblik imajo danes nove, mnogo lažje gumijaste obleke. Tudi gumijasta cev je že davno zastarela, ker ograja potapljača kadar poklekne ali se pripogne, se lahko raztrga, zvije ali obvisi na kakem predmetu. Moderni potapljač ne vdihuje več navadne mešanice kisika in dušika: zadošča mu 10% kisika in 90% helija, kar vse vzame s seboj pod pritiskom 1000 kg. Najboljši potapljaški aparati na svetu so Draegerjevi aparati. Če hoče v velike globine, pa mora zlesti potapljač v oklep, v velik nestvor iz jekla in železa, v neke vrste podmornico za enega človeka, ki jo obesijo na žerjav in spuste v globine.

Najprej si potapljač ogleda položaj in pripravi vse potrebno za nadaljnje delo. Na določeno mesto, ki si ga izbere kot najugodnejše za delo, znesi potrebno orodje, pomorske sani, pomožne

stroje, električne kable; iz tega mesta napelje na površje vrv. Kadar se potapljač spušča ali dviga, mora večkrat počivati in v določenih globinah počakati, da se pljuča in žile privadijo na spremenjeni pritisk.

Največja nevarnost za potapljača: izgubiti se v ladji

Ko je vse pripravljeno, gredo potapljači na pravo delo. Prej si še na več načinov zavarujejo zvezo z ladjo, ki stoji na vodni gladini visoko nad njimi. Na delo se poda več potapljačev. Že prej so prešli vse vdrtine ali vrata, sploh vse možne vhode v notranjost ladje in vsak je dobil točno navodilo, kaj je njegova dolžnost pod vodo, katerega vhoda naj se posluži. To delo je zelo nevarno. Lahko trči ob ta ali oni predmet, si pokvari »železni plašč« in potem je po njem! Že borba za vhod v ladjo je huda. Pred njo se navadno naberejo morske sipine. Oklep je večkrat zvit, ventili zarjaveli ali polomljeni. Toda to še ni najhujše. Potapljači se najbolj boje, da ne bi zašli in se zgubili v nepregledni notranjstvi velikih ladij, kjer mrgoli vrat, lesenih in železnih pregrad, stopnic in prostorov. Pri delu v velikih prekoceanskih parnikih dajejo potapljačem posebne radijske aparate, s pomočjo katerih jih vodijo od zgoraj po notranjstvi ladje, da se ne zgrebe. Vsi potapljači so tudi spodaj med seboj zvezani s posebnim telefonom. Preden torej prične s pravim reševanjem, morajo globoko dol pod vodo postaviti celo posebno telefonsko centralo za potapljače!

Ko dospe potapljač do safeja (mesto, kjer so shranjene važne listine in vrednosti), nima več velikih muk. Vrata v safe so hitro raztopljena. V nekaj minutah je raztopljeno jeklo kot bi vosek topli. Potapljač hitro pograbi zlato, denar, dragulje, bisere, vreče z diamanti in vse, kar ima večjo vrednost. Ob kolku ima posebno torbico, kamor vse te predmete varno spravi.

Potapljači radi pripovedujejo o velikih morskih nestvorih, ki se naselijo v ladjah in napadajo potapljače. Mnogo tega pripovedovanja je pripisati domišljiji. V notranjosti teh ladij je namreč le premalo kisika, potrebnega za te živali, čeprav ga porabijo le neznatne količine. Včasih pa se morske pošasti, živeče na dnu morja, res naselijo v potopljenih ladjah. Tako so našli v notranjstvi neke ladje, ki se je potopila v Južnem morju ob priliki neke ekspedicije, cel park osmeronožcev in drugih morskih nestvorov. Večkrat se pripeti, da so potopljene ladje skrivališče za nevarne pomorske kače, katerih pa v evropskih morjih še doslej niso zasledili. Morske volkove puste potapljači pri miru in se jih izognejo, če

le morejo. Vendar tudi morski volkovi navadno ne napadajo potapljačev, ker se boje bisernih vodov, ki so speljani na površje. Kadar so bili potapljači zvezani z zunanjim svetom po gumijasti cevi, so jim bili morski volkovi zelo nevarni, ker so cev kratkoma pregrizli. V čevih so namreč videli morske kače in so se zagrizli vanje, misleč, da imajo pred sabo dobro pečenko.

Od časa do časa delajo tudi s potapljaškim zvonom. Pri tem si seveda ne smemo predstavljati tistih staromodnih naprav, ki se jih še morda spominjamo s kakih slik. Najmodernejši je potapljaški zvon raziskovalca morskih globin Beebeja, ki se je spustil z njim 460 m globoko. Toda v tej globini ni več mogoče delati v notranjosti ladje. Navadni potapljaški zvon je uporabljen največ do 100 m globoko, večja globina pa je že smrtno nevarna.

Potapljaški zvon in »pljuča«

Za reševalna dela s potapljaškim zvonom so pripravili posebno pljuča, ki navadno vise ob stenah potapljaškega zvona. »Pljuča« so aparati, vreči podobni, iz njih pa vodi gumijasta cev, ki jo drži potapljač v zobeh. Posebna zaponka iz gumija zapira nos. Patrona s sodo in apencem izloča ogljikovo kislino in čisti zrak, ki ga potapljač lahko ponovno vdihuje.

Vsak poklic ima tudi svoje dobre strani. Zdi se, da za potapljače to ne velja. Nič veselega ne

× **Nemci v Ameriki.** Nemški listi so že večkrat poročali, da živi v Ameriki 25 milijonov Nemcev. Pred svetovno vojno 1914—1918 je izhajalo v Ameriki nad 1000 nemških listov. Nemec Röbling iz Mühlhausna na Tübingškem je ustvaril prvo ameriško svetovno čudo: brooklynški most. Ko je bilo v ameriškem parlamentu leta 1789 glasovanje o državnem jeziku, je šlo za odločitev med nemščino in angleščino in samo z enim glasom večine je padla odločitev za angleščino. In odločilni glas je bil baje nemški, — glasoval je za angleščino nemški poslanec. Med belokožci v Ameriki so Nemci s 17,5% na drugem mestu. Na prvem mestu so Angleži s 41,1%, na tretjem Irski z 11,2%. Njim sledijo Skandinavci s 4,3, Poljaki s 5,1%, Italijani s 3,6%, Holandci z 2% in Rusi z 1,8%. Ostali prebivalci Amerike so iz vseh drugih evropskih in izven-evropskih držav. V Ameriki živi še 9 milijonov židov, 14 milijonov zamorcev ter precej Kitajcev, Indijancev itd. Združene države so 17-krat tako velike kakor Združena Nemčija. Prebivalcev imajo pa samo 130 milijonov.

× **Zlat zaklad v starem hišnem zidu.** Ko je nek kmet iz okolice Odrina popravljal svojo hišo in nadomeščal stari zid z novim, je na svoje veliko presenečenje naletel na veliko glinasto posodo, ki je bila polna zlatnikov. V tej, prej tako varno skriti zakladnici je bil francoski denar iz 17. stoletja, drugi zlatniki pa so bili madžarski in bizantinski.

le moj brat Eli Makers in njegova mlada žena... Nu, kaj pa vam je, mladi mož?

Prvo, česar se morem spomniti, je, da sem sedel v visokem naslanjaču in da so mi držali dišavno sol pod nos. Ozrl sem se in zagledal sem Lindin obraz nad seboj.

»Zelo bolan sem bil, Linda,« sem rekel. Moja prva misel je bila, da ne sme vsega izvedeti. Delati se moram, da je bila moja bolezen kriva moje nenadne omedlevice.

»Vem, Filip. Ženska v Novi ulici mi je dejala, da ste umrli.« Lindin glas je zvenel čudno medlo.

Zakril sem si oči z rokami. »Torej ste se poročili z Elijem Makersom, Linda! Zakaj ste to storili?«

Položila si je prst na usta in takoj nato sem zaslišal Elijev glas; prihajal je s tiste strani prostorne sobe, ki ga s svojega stola nisem mogel videti. »Vse mu moraš povedati o svojem očetu, žena.«

»Kako, ali si ni opomogel po zadnji bolezni?«

»On... ubili... so ga... na letnem sejmu...«

»Ubili!« sem zakričal. »Kdo... kdo ga je ubil?«

»Počakaj, žena, jaz mu bom to povedal. Pojdi, pomagaj pripraviti Keziji kosilo. In povej ji da imamo gosta.«

Linda je šla molče k vratom. Njena hoja je izgubila prejšnjo prožnost. V ušesih ni imela uhanov in njena obleka je bila črna.

»Fant,« je dejal Eli in me zviška pogledal »marsikaj ti moram pripovedovati, česar ti ne bi povedal, ako ne bi vedel, kakšna so tvoja čustva do tvojega očeta...«

»To naj te ne skrbi!... sem ga prekinil. »Povej mi le... brž mi povej, kaj se je zgodilo z Lindinim očetom in kako si prišel do tega, da si se oženil z njo... tako nenadejano oženil.« Skušal sem skriti globoko bol, ki mi je napolnila dušo in vendar sem čutil, da mi glas drhti.

Za trenutek je obležala Elijeva velika, težka roka na mojem ramenu. Zdrnil sem se — zbal sem se, da je uganil mojo skrivnost... da se mu smilim, ker sem izgubil Lindo. Ko pa se je zdaj previdno spustil v naslanjač, okrašen s čipkami, sem po izrazu njegovega obraza spoznal, da je moj strah neutemeljen. Eli je sočustvoval z menoj le zato, ker mi je moral pripovedovati slabe reči o mojem očetu.

»Na dan z besedo, Eli!« Moj glas je bil hripav. »Ničesar mi ne zamolči! Bog mi je priča, da mi oče nič več ne pomeni. Pripoveduj, kaj se je zgodilo na letnem semnju!«

In ko je Eli zdaj začel govoriti, je snažna, lepo opremljena soba, potem pogled na cesto skozi odprto okno in vse okrog mene izginilo. Pred menoj so vstali temačni gozdovi okrog hiše mojega očeta, polni nočnih strahov; videl sem dozorevajoče žito na polju, čutil sem vonj timijana, ki so ga potujoči ljudje pohodili, ko so zabijali na travniških kole za svoje kolibe. Vse sem videl tako živo pred seboj...

»Josiah Seabrook je bil star, čudaški mož in praznovernim kmetom je bilo njegovo vedenje neumno in skrivnostno. Nihče ni vedel, odkod prihaja, ko se je nenadoma prikazal v koči, kjer je živel in umrl stari Madges, ki so ga skoraj vsi imeli za čarodeja. V dneh moje mladosti so deželani razlikovali dve vrste čarodejev, nedolžne in hudobne; starega Madgesa so prištevali med prve. Ljudje so pazili, da jih niso razžalili, ponoči niso radi hodili mimo njihovih hiš; če pa je kdo zbolel ali je imel kake srčne težave, jih je obiskal, jim prinesel darov ter poln zaupanja popil pijačo, ki so mu jo čarodeji zvarili.«

Tako se je samo po sebi primerilo, da je Lindin oče, ki je bil tako strašen na pogled in je povrh prebival v Madgesovi hiši, kmalu prevzel dediščino po njem. Nabiral je zeli po travnikih in robovih stez in bolniki so prihajali k njemu, še preden sem zapustil Marshalseo, da jim je dajal kapljice in praške. Nikoli ni odslovil prosilca, ako je menil, da ima zdravilo zoper njegovo nezgodo, in mnogim je pomagal. Nihče se ni mogel pritožiti čezenj, marsikdo pa je imel dovolj vzroka, da mu je bil hvaležen. Tako bi lahko cela leta zdravil, ako se nenadoma ne bi bilo zgodilo nekaj usodnega. Kmalu po mojem odhodu je prišla k njemu neka ženska, proseč ga pomoči za svojega sina, ki je hudo kašljal, pljuval kri, z eno besedo, ki je imel »pljučno kugo«, kakor so kmetje takrat imenovali vsako tako bolezen. Po Elijevem pripovedovanju je Josiah pogledal fantu veke, potipal mu je za kolenca in mu obtrkal prsi, poslal nato bolnika ven na vrt ter odkrito povedal materi, da mu nobena zdravilna zelišča ne morejo več pomagati in da bo le še malo časa živel. Mati je odšla hudo razočarana. Slučaj je hotel, da je bil mali bolnik eden imed tistih fantov, ki so včasih mučili mojega psa, dokler ni prišel Josiah

pripovedujejo potapljači in zdí se, kakor da je z vstopom v temni podvodni svet humor zgubil svojo pravico. Četudi pripoveduje potapljač kaj smešnega iz svojih doživljanj pod vodo, vendar poslušalcu nehoté zame smeja na ustnih.

Mnogi potapljači obogate. Denarja pa ne znajo več prav ceniti. Tako je neki potapljač dvignil zakladnico nekega ameriškega parnika, ki je trčil ob ledeno goro in se je potopil. Potapljač je zaslužil četrto milijona dolarjev, pa mu ni mnogo zalegel ta denar. Kmalu je bil zapravljen in za-

igran. Potapljač je moral znova na delo. Vese-ljaško življenje je oslabilo njegovo prejšnjo že-zdravje, je šlo stalno navzdol. So tudi izje-me, lezno naravo. Mož je začel bolehati in z njegovim vendar je usoda večine potapljačev podobna pravkar opisani usodi. Nekaj časa delaš, dobro zaslu-žiš, potem dobro živiš, dokler te pomanjkanje denarja zopet ne požene v morske globine. Nekaj časa se še trudiš, lepega dne pa te na dnu morja zadene kap. Le tisti, ki so znali varčevati in skromno živeti s tistim, kar so si v močnih letih prislužili, so ušli tej usodi.

Skrivnost braziljskega svetnika

Znano je, da se je bivši avstrijski nadvojvoda Janez Salvator odpovedal vsem svojim pravicam in si privzel ime Johan Orth. S svojo ženo, pevko Stubel, se je z ladjo »Santa Margherita« odpravil v svet. Kakor kažejo vsa poročila, se je ta ladja z vsemi potniki vred 21. julija 1890 potopila in leta 1911. so Johana Ortha proglasili za mrtvega.

Vendar je ljudstvo mnenja, da nadvojvoda še živi. Zdvajanje o njegovi smrti pa je povzročilo, da se je javilo zdaj v Parizu in Londonu, zdaj v Nizzi in Alžiru in povsod po svetu še nešteto raz-nih sleparjev, prismuknjencev in koristolovcev, češ, da so oni bivši nadvojvoda Johan Orth.

Pred sedanjo vojno se je v Londonu pojavil neki baron, ki mislijo nekateri o njem, da je resnični nadvojvoda in ki je izdal svoje izmišljene spomi-ne. Neki J. Pisk pa je objavil v nemških listih še o drugem človeku, ki je bival v Južni Ameriki in so bili ljudje prepričani, da je on avstrijski nadvojvoda.

Ta človek se je imenoval Joao Maria in je bil brez priimka. Bival je v braziljski pokrajini San-ta Catharina. Ker je imel tako skrivnostno ime in je pobožno živel in imel dolgo sivo brado oča-kov, so vsi videli nekaj posebnega v njem. Hodil je v raševini in sandalih, nobene živali ni umoril in vsi kmetje mu niso rekali drugače ko »monge« — menih. Izobraženci so koj spoznali, da je Joao Maria iz boljših krogov in brž so raznesli vest, da ta »menih« ni nihče drugi ko avstrijski nad-vojvoda Orth.

Ker je nekoč Orth napravil izpit za ladijskega zdravnika, se je ujemala tudi ta poteza z mne-njem, da je »menih« resnični nadvojvoda. Zakaj menih je hodil od hiše do hiše in je brezplačno zdravil ljudi in je kmalu zaslovel, da ima čudežne moči v sebi. Prihajali so reveži in drugi bolniki k njemu in nihče ni odšel brez tolažbe od njega.

Ko je nekega dne, 1. 1919., menih umrl, ni hotel nihče v tistem kraju verjeti, da je zares mrtve, kakor v Avstriji niso hoteli verjeti, da je nadvoj- voda zares umrl. A kakor so se v Avstriji javljali laži-Orthi, tako se je začel v Braziliji izdajati neki človek, José Maria, da je »menih«. Ljudje so mu verjeli. A kakor je »monge« vse svoje znanje

obrnil v prid ljudi, je bil pa novi »angele« gorečnik nevarnost za ljudi.

Zbiral je okrog sebe kmete, a namesto da bi molili, jih je oborožil z gorjačami in s kosami in jih ščuval zoper vse, ki niso hoteli verovati vanj in v njegovo »sveto Beato«, ki je z njo živel v divjem zakonu. Vsi, ki jih je naščuval in obo-rožil, so se mu slepo pokoravali in prišedši od njega, so razbili vse, kakor jim je bil ukazal. Nato so navalili celo na selišča, kjer so duhov-niki pridigali zoper krivega preroka, in so ondi morili in zažigali hiše. Plamen upora se je naglo širil nad braziljskimi pokrajinami in kmalu je moralo poseči vojaštvo vmes, da je zadušilo upo-rnike.

Skoraj dve leti je trajalo, dokler niso razgnali gorečnikov, ki so bili sestavljeni iz raznih bivših kaznjencev, postopačev in sleparjev. To se je zgo-dilo 1. 1921. A bolj ko vojaštvo je pomirilo ljud-stvo tedanjih državnih pravdnikov v Crucieru do Sul, Georg Knoll, priznani pisatelj in pesnik. V njego-vih rokah je namreč pristal »monge« — menih — izdihnil dušo. To je vedel vsak otrok in Knoll je tako prepričevalno govoril upornikom o smrti »meniha«, da so bili »fanaticose« slednjič prepričani in so popolnoma odložili orožje in se spet oprijeli kmetijskega dela.

Georg Knoll je pa zaeno pojasnil tudi smrt pra-vega Johana Ortha, avstrijskega nadvojvode.

Ko je »monge« umrl, je Knollu zaupal, da je on resnični, pristni avstrijski nadvojvoda — Johan Orth. Tedaj, ko se je »Santa Margherita« 1. 1890 potopila, se je na ruševinah ladje toliko časa obdržal na površju, da je priplaval na kopno. Brez sredstev se je klatil po Južni Braziliji in neskončno ga je pekla vest, ker je pogubil toliko življenj s svojo ladjo. Najbolj ga je pekla smrt njegove soproge. Zato je bil sklenil, da se nikoli več ne povrne v svet, marveč da rajši prenese, da je za svet mrtve, kakor da bi stal pred svetom kot brezvestni kapitan, ki je le sebi rešil življe-nje. Tako je postal »monge«, ki je zadoščal za svoj greh z revščino, pobožnostjo in dobriimi deli. Šele bližajoča se smrt mu je razvezala jezik. In Knoll je zdaj objavil njegovo skrivnost.

Skoraj da je vse to preveč romantično, da bi bilo tudi resnično. A Knoll, ki živi zdaj v pokroju v Munizipiumu Coritibanosu, pravi, da nima vzro-ka misliti, da bi mož, kakršen je bil »menih«, na smrtni postelji še lagal.

Bodi tako ali tako: Johana Ortha res ni nihče več videl živega in ni nikoli poslal kakega glasu o sebi v svet. Nedvomno je lepše in bolj roman-tično, da verjamemo Knollu ko vsem drugim. Za-kaj ob Rio Capinzalu ljudstvo še dandanašnji iskreno časti »monga«. Studenci, ki je on iz njih pil, so jim sveti in pravijo, da imajo zdravilno moč. Drevesa, ki je »monge« v njih senci počival, so kmetje spoštljivo ogradili in jih okrasili s križ-ci. Tako je dozdevni ali pristni Johan Orth po kraljevsko umrl.

Umivanje las

»Svoje lase redno šamponiram in vendar jih imam vedno manj.« Tako slišimo tarnati ženske. Češče umivanje las in lasišča ne sme imeti le namena čiščenja, marveč tudi, da okrepimo njih lepoto in rast. Ako pri rednem umivanju ne do-sežemo tega, je napaka pač pri umivanju in su-šenju.

V največ primerih škoduje preveč sode ali pa prehitro sušenje, kar povzroča lomljenje las. Če se lasje takoj po umivanju ondulirajo, ni čudno, da postanejo najgostejši lasje redkejši. Umivanje s šamponom vzame lasem že dovolj maščobe in jih osuši, tako da bi hitro osušenje ali zganje las le škodovalo. Mnogo žensk je, ki umivajo lase same in jih čado ondulirajo šele čez nekaj dni, ko dobe lasje zopet maščobo. Za umivanje las naj služi nekaj nasvetov. Glavo umij pred kopanjem, in sicer preden spustiš vodo v banjo, ki je peč še vroča. Raztopi šamponov prašek ali mlo v steklenici in izlij tekočino na lase. Drži se sklo-njena nad banjo, tako da vise lasje spredaj. Krepko zdrgni lasišče in lase, potem jih pa z gorko vodo izmij. Če lasje niso bili dalj časa umiti in imajo mnogo mašče, ponovi umivanje. Poglavitno je, da dobro izpereš lase in glavo, da ne ostane nič mila, ki povzroča krhke in mot-ne lase. Suhe in trde lase izplakni z mlačno vodo, kateri si primešala žličko glicerina (na 1 liter vode). Lasje postanejo mehki in svetli. Potem dobro izemi lase, suši jih z gorko brisačo in popolnoma posuši s tem, da pihljaš z veliko pah-ljačo, stoječa pri gorki peči. S pahljačo posušiš zelo goste in dolge lase v osmih minutah, redke in kratke pa v štirih do petih minutah.

Tako ravnanje z lasmi jih napravi polne, dehteče in lesketajoče. Kjer ni kopalnice, naj poliva in splakuje lase druga oseba, vendar pri nekoliko vaje to tudi lahko sama opraviš. Severnjakinje, ki imajo svetle in skrbno negovane lase, jih spla-kujejo nazadnje še s kamilično vodo, zaradi česar se ohrani svetla barva posebno lepo. Lase moraš skrbno krtačiti. Če oboli lasišče, se obrni takoj na zdravnika specialista.

Seabrook, jih okregal in jim odkrito povedal svoje mnenje. Ako dodamo še, da ni dal fantu nikakega zdravila ter da je bolnik štiri-najst dni po obisku pri zdravniku bruhnil kri in umrl, je iz vsega tega nastala zgodba, da si je bolje ne bi mogli izmisliti niti najbolj vneti nasprotniki čarovnic in čarodejev. Od tiste ure dalje so starčka dolžili čarodejstva.

Medtem se je približal dan letnega sejma in poljana pri Marshalsei je bila pokrita s šotori in kramarijami. Sejmarji so prihajali od blizu in daleč, v svojih najlepših nedeljskih oblekah, da bi se udeležili splošnega veselja. Prišla je tudi Linda s svojim očetom, ki si je bil po svoji zadnji bolezní nekoliko opomogel. Nista slutila, da ju spre-mljajo mračni pogledi, da ljudje za njunima hrbtoma s prsti kažejo nanju in da je vsepovsod za njima slišati zlobno mrmranje. Starček se je veselil pisanega vrvenja in si je razburjen ogledoval prodajalno potujočega lekarnarja ter nove spise, ki jih je ponujal knjigarnar, dočim je Linda — o tem sem prepičan — občudovala trakove in čipke muselin in brokat, ki so ga razkazovali trgovci z blagom. Naposled sta prišla do stojnice, kjer so prodajali čudodelne kroglice. Pred stojnico je hodil sem in tje možak v mornariški obleki s pisano papigo na ramenih, ki je s hreščečim glasom enakomerno ponavljala: »Zakaj naj bi trpeli?... Zakaj naj bi trpeli?« Okrog njega se je gnetla množica, ki jo je privabilo temno, tuje mornarjevo obličje in pisano perje ptice, ki je znala govoriti, poslušala je prodajalčeve hvalospeve ter smeje se ponavljala: »Zakaj naj bi trpeli?«

Zares, so mislili ljudje, zakaj naj bi še morali trpeti, ko vendar ni bolezní in slabosti, ki je ta človek ne bi znal ozdraviti? Protin, pljučna kuga, vodenica, opekline, kraste — nič ne more odoleti vplivu tega ali onega praška. In kakor hitro so se upali ljudje bliže, je šla trgovina kakor po olju.

Potem je čudodelnik razglasil: »In tu imam nekaj posebnega za dame! Stopite nekoliko nazaj, cenjeni gospodje, morda poznate kako damo, ki potrebuje takole sredstvo, pa ne brez vaše krivde, vi greš-niki, ha, ha, ha! Da, da, kako lahko se zgodi, da se znajde katera dama v majhni nepriliki...« Nepretirgoma je blebetal. Kakor živega sem ga videl in slišal, ko mi je Eli to pripovedoval. Tudi sam sem bil od takrat, ko mi je Shad z železom podkoval čevlji, vsako poletje na sejmu. Vedel sem, kako zvito so znali trgovci s pilulami prodajati

ljudem svojo robo, poznal sem tudi besede, s katerimi je prodajalec navadno zaključil svoje besedičenje: »Dame so seveda sramežljive, zato le mirno naprej, lepe deklice in gospe, uživajte in se nikar nič ne čudite, ako zagledate kasneje mene ali mojega pomočnika v vaši bližini. Se enkrat si naju dobro oglejte, da naju boste lahko spoznale! Stisnem vam škatlico v roko, vi denarce v mojo, čudodelno sredstvo je vaše in nihče ne more ničesar vedeti... Zdaj pa nekaj drugega! Ali koga izmed navzočih bolijo zobje? Tako resno gledate, dobri prijatelji — kaj vas boli, zob ali srce?...«

In tedaj je Josiah Seabrook segel gobezdaču v besedo ter pojasnil s povzdignjenim glasom: »Ženska, ki v takem primeru požre to zločesto stvar, se izpostavlja večji nevarnosti, kakor bi ji jo mogel povzročiti porod.« Prodajalec pilul se je silno razsrdil, kajti zdravila zoper zobobol ali bolečine v križu so mu donasale le nekaj drobca, saj jih je javno prodajal, dočim je čudodelne kroglice, ki naj bi ženske osvobodile nosečnosti, moral prodajati skrivaj in jih ni bilo mogoče dobiti izpod cene enega šilinga. Na ta način je bila ogrožena naj-boljša prodajalčeva trgovina! Zato je planil s svojega vzvišenega mesta in se zagnal proti starčku. Nekaj vaščanov iz Marshalsee se je vmešalo v prepir in že se je razvil pravi pravcati pretep. Zdaj je samo še manjkalo, da nekdo zavpije: »V vodo s čarovnikom!« in že bo nesreča tu...

»Jaz sam nisem bil tam,« je govoril Eli, »sejmi in podobne zabave me ne mikajo. Linda mi je pripovedovala, kako se je vse zgodilo, in dasi je jako ničemurna, lagati vendar ne zna. Tudi tvoj oče je pri-stopil, to mi je povedal Jam Flower, in namesto da bi pomiril ljudi, jih je le še bolj razdražil. Starčka sploh niso prinesli do vode; slaboten, kakor je bil, in povrh še zlostavljan od razbesnele množice je umrl, še preden so ga zavlekli z zabavišča.

»Dalje... govori dalje!« sem prigovarjal Eliju.

— Linda je bila skoraj ob pamet od žalosti. In ko je tvoj oče ukazal staremu mizarju Cullumu, naj izteše veliko, krasno krsto za starčka, se je uprla in je zahtevala od mizarja, naj napravi preprosto krsto, ter je obljubila, da jo bo plačala z lastnim denarjem, četudi bi morala prodati svojo zadnjo obleko. Gospa Huntova, dobra stara ženica, kakor veš, je šla k njej, da bi jo tolažila, pa ni prenehala jokati in vzdihovati in ni hotela v posteljo. (Nadaljevanje)

Gospodinjske pomočnice in naše gospodinje

Primorana sem, da spregovorim tudi jaz nekaj besed. V zadnji številki »Domovine« je bil objavljen pod naslovom: »Naše gospodinje in gospodinjske pomočnice« daljši članek. V glavnem naglašala, da se opazuje čedalje večja odtujenost med gospodinjsko pomočnico in gospodinjjo. Kdo je temu največ kriv, se vprašujejo danes gospodinje med seboj. Mogoče vojna? Ne, saj je bilo to že prej velikokrat čuti. Zato hočem navesti nekaj primerov, kako se je ravnati gospodinjam in njih uslužbenkam, da bo ostalo med njimi lepo soglasje. Primer, katerega bom objavila, pa naj vsaka gospodinja prečita in naj dobro premisli: »Mar nisem tudi jaz sama taka?« Priznam, da se čuje med dekleti velikokrat opravljanje, enako pa tudi med gospodinjami. Izjeme so redke. Mnogim ljudem je pač žal prirojen, da rade opravljajo.

Tudi jaz sem ena izmed tistih, ki je prišla v Ljubljano že kot zelo mlado dekle z namenom, da bi našla kakšno dobro službo. V prvi vrsti sem se zelo zanimala za kuhanje; res mi je bila sreča naklonjena in sem dobila službo pri zelo ugledni družini. Naučila sem se mnogo, kajti gospodinja je bila zelo dobra. Skušala sem ji po možnosti dobroto vračati s tem, da sem se trudila, kolikor je bilo pač v mojih močeh, zato sem ustregla vsaki njeni želji. Delala sem od jutra do večera in še velikokrat pozno v noč. Skrbela sem samo za to, da je bilo vedno vse v najlepšem redu. V veselje mi je bilo, če sem pogledala okrog sebe in sem videla, da je vse tako, kakor mora biti. Imela pa sem to napako, da sem bila preveč odkritosrčna. Prav to je bilo krivo, da je prišlo med nama do nesoglasja.

Usoda je hotela, da sem spoznala človeka, s katerim sem si hotela sčasoma ustvariti skupno bodočnost. Ker so bili v strahu za mene, da bi me prekmalu izgubili, so temu nasprotovali. Prosila sem gospe, če bi mi dovolila, da bi lahko šla ob nedeljah malo ven. Žal mi tega ni dovolila. Konec je bil ta, da sem bila pač primorana službo zapustiti v kljub temu, da sem imela vse zelo rada in da mi je bila gospa takorekoč moja druga mama. Spoštovala sem vse pri hiši zelo, a zavedala sem se, da sem le tujka pri hiši.

Le-tega še danes ne morem razumeti, zakaj vsaka gospodinja brani, če ima dekle fanta. Saj vendar sama dobro ve, da šele potem ima dekle večje veselje do dela, če se lahko vsaj enkrat v tednu prostovoljno giblje. Ne najdem pa na tem nič slabega, če ima dekle svojega ženina. Še večje veselje ima do dela in še bolj spoštuje vse pri hiši. Da, drage gospodinje, to je en sam primer, povedan pa je odkritosrčno.

Ne bom trdila, da so take vse gospodinje in vse pomočnice. Spoštovala sem vedno svojo gospodinjjo, čeprav sem morala stran od nje zaradi

take reči, in jo spoštujem še danes, čeprav sem morala od hiše popolnoma po nepotrebnem. Sem iz dobre družine, razmere pa so me privedle do tega, da sem si morala začeti sama služiti svoj kruh. Navajena sem delati in ljubim vse tem bolj, če vidim, da so z menoj in mojim delom zadovoljni. Nisem pa pričakovala od gospodinje, da me bo zaradi moje ljubezni odslovila. In nisem opravičljiva nikdar svoje gospodinje, kajti bila sem ponosna sama na sebe, da bi sploh kaj takega naredila. Vem pa, da so med nami dekleta kakor tudi gospodanje, ki uživajo na tem, če lahko opravljajo gospodinjjo ali nasprotno gospodinja svojega posla. Zato poudarjam tudi jaz isto, da bi bil res potreben zavod, kjer bi se lahko dekleta izobrazila v gospodinjstvu in bi lahko s pričevalom dokazala, da so sposobna za primerno službo. Vsaka služba zahteva svojo izobrazbo.

Vsem cenjenim gospodinjam, ki bodo prečitale ta moj dopis, polagam toplo na srce: Dajte poslu

PO SVETU

× Ljubitelj belih živali. V New Yorku je umrl indijski knez Krakrapatin Najaram, kolapurski maharadža. Smrt je precej zgodaj prišla, saj je dočkal komaj 43 let. Med vsemi drugimi indijskimi knezi je veljal za svojevrstnega posebnega. Že po zunanosti se je precej razlikoval od drugih, zlasti po svoji obilnosti. Tehtal je namreč celih 150 kg. Pravi, da je imel nenavadno »dobre teke« in da je navadno pospravil najmanj trikrat toliko kakor navaden človek. Zato navsezadnje tudi ni čudno, če se je tako lepo zredil. Tudi pravi, da je bil močan kot Samson. Kaj rad je meril svoje moči zlasti s tisti, ki so veljali za najboljše atlete rokoborce. Ker pa je navadno z vsakim kaj hitro opravil, si je začel izbirati za svoje nasprotnike mlade slone, da bi bil bolj vsaj približno enak. Štiri je redil v svojih hlevih nalašč zato, da se je z njimi boril. Maharadža Najaram Krakrapatin je imel posebno rad čisto bele živali, kakršne so seveda precej redke. Prebrisani trgovci so te ali one vrste živali enostavno belo pobarvali, tako da se ni opazilo, potem pa so mu jo ponudili naprodaj, saj so vedeli, da jo bo prav gotovo kupil in tudi dobro plačal, ker se na živali drugače ni kaj dosti spoznal. Neki Anglež mu je baje nekoč prodal za drag denar kot vzrejno žival čisto navadno veliko psico, ki

prostost, ki mu gre! Ne odbijte ji vsake prošnje in želje, skušajte ji lajšati življenje, ne pa še obremenjevati. Zavedajte se, da smo tudi ljudje, potrebni vsaj enkrat v tednu malo razvedrila in zabave. Spomnite se na mlada leta in videle boste, da ste si tudi želele razvedrila. Ne obsojajte svojih poslov, preden niste izprašale samih sebe. Le tako boste lahko dosegli od svojega posla tisto, kar si same najbolj želite. Vsak človek ima napake, ki pa se dajo zlepa prej odpraviti kakor zgrda.

In vam gospodinjske pomočnice, ki ste mogoče na istem kakor jaz, priporočam sledeče: Opustite opravljanje, potrudite se, da svojo gospodinjjo osrečite s tem, da ji kolikor le mogoče ustrezate. Le z dobro vzgojo homo dosegel enkrat to, kar vse želimo. Bodite odkrite! Če vam je kaj na srcu, povejte v obraz tistemu, ki se ga tiče, in ne drugim! Vse cenjene čitateljce pa prosim, da mi oprostite, če sem mogoče povedala kaj preveč. Segla sem pač po peresu, ker sem ena izmed tistih, ki se zavedajo svojih dolžnosti. Maruška.

jo je pobarval, da je bila bela ko sneg. Ko se je nekaj dni potem mudil s to živaljo v svojih vrtovih in ga je ujela nenadno ploha, je veljak šele spoznal, kako ga je Anglež potegnil. Dež je barvo izpral in nesrečna žival je bila spet temnosiva kakor nekoč. Maharadža se baje ni prav nič razjezil, pač pa je samo hladno pripomnil: »Saj se poznamo...«

× Velikost Dnjepra. Za Volgo in Dunavom je Dnjepr največja evropska reka. Dolga je 2260 km. Izvira v Valdajskem pogorju, teče skozi Belo Rusijo in Ukrajino ter se izliva pri Hersonu v Črno morje. Dnjepr je plovec šele od Smolenska, pa tudi v gornjem in srednjem toku ne presega globina reke 1 m šele v spodnjem toku je Dnjepr globoko tudi v suši 1,7 m. Brzice in pečine zelo ovirajo rečno plovo. Sovjeti so sicer pripravljali razne načrte za izboljšanje plovnih razmer po Dnjepru in med drugim so nameravali zgraditi celo vrsto pregrad, da bi nastalo ob Dnjepru več jezer. Pri pregradah so hoteli zgraditi elektrarne. Zgradili so samo pregrado Dnjeprostroj južno od Dnjepropetrovskega, prejšnjega Jekaterinoslava. Ogromni elektrarni pa primanjkuje za pogon strojev pogosto vode zaradi nezadostne regulacije gornjega in srednjega Dnjepra. Dnjepr je bila prva vodna pot, ki je vezala Črno in Baltičsko morje. Tod vodijo tri poti — ena po rekah Pripet in Njemen do Memela, druga po Berezini in Dvini do Rige, tretja pa veže Dnjepr s Pripetom, Bugom in Vislo. Vse te vodne poti so prikladne samo za manjše ladje, ker voda ni dovolj globoka.

Obnavljajte naročnino!

Arnešt Adamič:

Večna basen

Jesen je silila v deželo in njen poslanec veter je pihal preko gor in ravnic. Odkrivalo se je drevje in pregrinjalo tla s pestrobojno odejo, da dostojno sprejme svojo gospodinjjo, ki mu je prinašala mir in počitek. Drobnost semenje je iz zračnih bivališč neudržna padala proti rodni zemlji, da se spomladi zbudi k novemu življenju. Tajinstveno je tedaj šumel gozd, otresal listje in se stiskal sam vase in poslušal iz dneva v noč pesem vetra, ki ga je polagoma uspavala.

Na jasi, kjer so bili pred nekaj leti posekali kos gozda, se je bohotilo robidovje. Tudi ono se je trudno plazilo po tleh: jesenski mraz mu je bil zledenil krožeči sok. Še malo — in onemoglo se je zleknilo in utihnilo... Tedaj je prav tiho in iz neznane daljave prifototala drobna jesenova semenska perotka. Padla je med listje in zdrsel na zemljo. Robidovje se je zdrnilo in nejevoljno zamrmralo: »Kdo je usiljivka? Takoj naj se pobere!«

Drobna perotka je zajejala: »Saj ne morem pomagati, veter me je zanesel sredi enega obronka. Sprejmite me, lepo vas prosim.«

Tedaj je robidovje odijudno naščeperilo ostre bodice. Potegnil pa je mrzel veter in prva snežinka se je prizibala izpod sivga neba. Obnemoglo je robidovje, perotka je zdrsnila bliže k zemlji in vsa jasa je zadremala v snegu, ki je začel gosto naletavati.

Pod snežno odejo je utihnilo vse sovraštvo. Lahko sen je objel robidovje, da se je pod snegom sklonilo niže, prav tja nad jesenovo semence, ter ga nehote zavarovalo pred mrazom.

Dobra mati zemlja je ljubeče sprejela v svoje naročje vse, kar je bila vzgojila in podojila s svojimi soki. Nad njo pa je v višavah, ki jim je zima z ledeno roko ubirala svojo pesem, zaživel na tisoče in tisoče pravljice; takih se ni poznalo človeško oko, ni jih še dognala pravljica. Sestrada vran je leno valoval iz rebri v dolino, kra-

gul je pival na samotni, zasneženi smreki in v jasnih jutrih je onemogel križaril po mrzlih zrakovih, lisica je preganjala zajca in drobnih ptic sto se je obešalo na debela in pikalo za lubje, iščoč si hrane... Tam, kjer se čas najbolj skrivnostno in najtiše pretaka v časo življenja, je povsod stala Pravljica in prisluškovala. Včasih je sonce razkrito nedogledno morje snega, smuknilo pod biserno smreko, se vtihotapljalo v dlako premrlega zajčka, zaprašene cvetlice za okni je pobozalo, potem se pa zopet skilo. Tiho da nisi vedel za uro, se je začela topiti snežna odeja in pomlad je zazvončljala na prisojnih rebrih, na vlažni tratini potoka in zdramila družbo na gozdni jasi.

»Ohe, kako že?« se je zdrnilo robidovje, »kje je ona jesenska vsiljivka, zgrabim jo in zadušim jo!«

Jesenovo semence je vtrepotalo in se stisnilo še niže, še globlje k zemlji. Robidovje se je že zgrinjalo nad njim, sršed od jeze in grozeč, da zadušil malo dvokalicnico. Sonce je tedaj pokojno veslalo po nebesnem svodu in ljubeče prilivalo slehernemu bitju svetlobe z zvrhano mero. Skodoželjno robidovje je pa vsak dan prestrezalo tisto merico, zato se je tolikanj razbohotilo, da je kmalu gosta senca pokrivala mali jesenček. Ta je bil medtem razklenil svoja ključna listka in z njima prosil vse dni in vse noči: »Sestre drage, tudi meni sonca, oh, tudi meni moje mero!«

V silni stiski in hrepenenju je prosilo malo drevce proti nebu in tolikšno je bilo njegovo hrepenenje, da se je zasmililo dobri zemlji. Namerila mu je dvojno mero soka in mu ga podajala skozi vse leto. Ob dobri hrani se je jesenček pomaknil tisto leto za eno ped proti soncu.

Kaj je prišla nova jesen, je robidovje ostrmel in se streslo v čudni slutnji.

Jesenček je zrasel vsako leto za eno ped in sleherni jesen je šel boječ vzdih preko jase.

Neko pomlad je jesen prerasel bodeče robidovje. Suh in vitek je sicer bil, a na soncu se je kmalu okreplil in velikodušno je zri preko zlohotnega robidovja, ki se je vzpenjalo ob njegovem debelu,

hoteč ga še vedno ugonobiti. Zri je v vrh, kjer je samevalo ono drevo, ki ga je bilo rodilo kot drobno semensko perotko.

Ko je robidovje spoznalo svojo nemoč, ga je zasmehovalo: »Kaj se boš, suha trčica, repenčil in prevzemal, saj se te ne bojim, nimaš bodic kakor jaz. Komu neki koristiš, prevzetni samotar, nihče te ne mara. Mene poglej! Ko pride jesen, rodim sad in deca se me veseli, zate se pa nihče ne zmeni.«

Jesen pa je le molčal, sanjal in čakal dolga leta ter gledal preko jase v obronek. In glej, ko je nekoč prišla pomlad, je odgnal rodne brstiče in obrodil seme: na tisoče drobnih perotk. Ko je ono jesen robidovje spet bogato obrodilo, se je znova obregnil ob jesenovo drevo.

»Nu, kaj porečeš, starina,« se je mrdovalo, »koliko pa ti premoreš, jalovina nevsheca?«

In zopet je jesen najprej pomolčal. Stegnil je veje daleč od sebe in blažena slast je plala v njegovih sokih, ko je stresel s sebe na tisoče drobnih semen, ki jih je veter raznesel po širni jasi med robidovje. Potem pa je tiho izpregovoril in vse ga je poslušalo.

»Kakor nam je od vekov odločeno, tako bodi. Ne jaz ne ti nisva brez namena. Ti rasteš nizko, zato tudi tako misliš. Namenjeno ti je, da se večno plaziš. Vendar, če bi tebe ne bilo, kdo bi zdaj čuval moje semence pred zimo, pred sušo in pred nerodno nogo, ki bi ga utegnili pohoditi? Iz tvoje naročja sem raslo. Čez nekaj časa se boš moralo umakniti mojemu rodu, a dotlej ga boš, naj hočeš ali ne, čuvalo in mu dajalo zavetje. To sem premislil ta čas in zato ti pravim: kakor nam je odločeno, tako bodi. Pa uniči moj zarod, če moreš!« je po kratkem premolu zašumel jesen v tšino, ki je bila nastala po njegovih besedah.

Robidovje je osramočeno umolknilo, spoznalo je pa tudi svoj namen. Ko je spomladi vzkli mladi zarod, ga je ljubeče čuvalo. Naposled se je odraslemu umaknilo tja, kjer ga je gozd potreboval — na pravkar posekano jaso.

SMEŠNICE

(Released by The Bell Syndicate, Inc.)

»Kaj praviš, Moric, da bi vzel za maskarado, rdečo masko ali zeleno?«

»Kaj se pravi masko — lepo se umij, pa te lastna mati ne bo spoznala!«

ZVITO

Oče sinu, ki bi se rad peljal na vrtiljaku: »Kaj bi se le vozil z vrtiljakom naokrog, saj se že z zemljo vrtiš.«

DOKAZ

»Ali je res, da imaš idealno taščo?«

»Res! Ona celo dovrti o taščah piše!«

MATERIN ZAKLJUČEK

»Mama, gospod Jerin ima prekrasne zobe.«

»Kaj pomaga to, če pa v tvoje jabolko ne ugrizne.«

PRI VASOVANJU

Dekle: »Odidi, Jaka, gospod župnik so rekli, da je vasovanje nevarno.«

Jaka: »Kaj bo nevarno! Saj sem lestvo pod oknom k ograji privezal.«

NEPREMIČNINA

»Ali imate premoženo ali nepremoženo premoženje?«

»Tačas nepremoženo.«

»Kako naj to razumem?«

»Potrto kočijo imam.«

ZNA SI POMAGATI

Dekle: »Prstana, ki si mi ga podaril, ne spravim na noben prst.«

Fant: »E, potem si moram polskati drugo dekle.«

PRI ZENITBENEM POSREDOVALCU

Zenin: »Lepa ni in na videz je zelo huda ženska.«

Posredovalec: »O, denarja ima pa dva milijona in boste vse neprijetnosti z vinom zalili.«

KRČMARSKA

Oštr natakarku: »Gospodu profesorju lahko prinesete najmanjšo porcijo, ker je botanik in vsako stvar s povečevalnim steklom pogleda.«

PRIPOROČLJIVO

Gospa novi kuharici: »In kaj ste v steklenici prinesli s seboj?«

Kuharica: »Lepivo za porcelan.«

NA VASI

Kmetica: »Pomislil, naš letovišar ima celo v čevlji zapisano svoje ime.«

Kmet bere: »Ivan Trobej, čevljar, Dolenjska cesta.«

Kmetica: »Meni je pa rekel, da je tovarnar.«

POTEM PA ZE!

»Obtoženec,« reče sodnik, »to vendar ni mogoče, da bi vam tale človeška razbitina potokla nos.«

»Da, gospod sodnik, preden me je udaril, še ni bil razbitina.«

NEPOBOLJŠLJIV

»Zdravnik mi je prepovedal alkohol. Zdaj ne vem, kaj naj storim. Najbolje bo, da si ga privoščim dva litra in ko bom meglen, bom lahko premislil, kako in kaj.«

NEZAELENI OBISK

»No, Francek, kaj pa je rekel ata, ko je zvedel, da pridem?«

»Oh, veš, teta — mama mu sploh še ni povedala, ker zadnje čase ni prav zdrav.«

SUMLJIVO

Krčmar: »Gospod Potočnik, vaša žena vas zunaj čaka.«

Gost: »Ali je sama?«

Krčmar: »Ne, gospa Metla je z njo.«

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

27. PLESEC

Plešec je plevel, ki raste povsod: po obdelanem in neobdelanem svetu, po suhem in vlažnem, pa ne samo po naših krajih, marveč po vsem svetu. Pred več sto leti so to rastlino mnogo rabili v zdravilstvu, zlasti za ustavljanje krvavitev, potem pa so nanjo pozabili, in šele v svetovni vojni si je zopet pridobila veljavo.

Plešec je navadno okoli 20 cm visok, doseže pa tudi do 40 cm na viš. Iz vretenaste korenine raste navpično, navadno vejnato steblo. Vrh stebila in vej se grozdasto družijo drobni, beli cveti. Cveto-rolistni venec tiči v majhni čaši, ki je tudi iz štirih listov. Prašnikov je šest. Pestilč se razvije v narobe srčast lušček. Pritalni listi so zvezdasto postavljeni in pecljati, stebelni sede. Ploskev je pernato nacepljena ali nazobčana ali neenakomerno škrbinasta.

V zdravilstvu rabimo vso rastlino. Režemo jo tik nad korenino, potrgamo obledele ali rjave liste in sušimo v senci. Rastlina naj se posuši hitro, zato je priporočljivo, da jo sušimo na podstrešju. Suho blago hranimo v vrečah.

Križanka št. 34

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. skupine ptic, 5. javni vrt v mestu, 9. neusmiljen, 13. srednješolec, 18. značilnost pesmi, 20. posebna vrsta hrastovega lubja, iz katerega izdelujejo zamaške, 22. delovati, voditi neko podjetje (zlasti vojaško), zdraviti na poseben način (tujka), 25. alkoholna pijača, 27. kovinska plošča, ki daje zamožek zvok, 29. v rovu, 30. del živalskega telesa, 31. začetek sveta, 33. zali, krasni, 35. okrajšano moško ime, 37. menično poročstvo (tujka), 39. pol kave, 40. oče, 41. del kuhinjske opreme, 43. ga ne zanima nič več, 46. oziromalno zaimek, 47. rase na telesu, 48. osebnostni zaimek, 50. faza, izprememba, 51. drag kamen, 53. v letih, 55. vas v okolici Ljubljane, 57. predlog, 59. moško ime, 62. oseba iz grškega besedstva, 64. del noge, 66. tuje ime za kras, 69. okrajšano moško ime, 70. kazalni zaimek, 72. medmet, 74. nerabljeni, 76. spleteni prameni las, 78. igralna karta, 79. dva skupno, 81. bog mohamedancev, 83. šuma, log, 85. turški sodnik, 87. žensko ime, 88. moško ime, 90. enota angleškega merila, 92. tiho, brez besede, 94. predlog, 95. okrajšano srbsko moško ime, 96. pesem, 98. visoki cerkveni dostojanstvenik, 102. zanikana oblika pomožnega glagola, 104. svojilni zaimek, 106. ime pisateljice Jontesove, 107. poljska cvetlica, 108. živalski glas, 110. del drevesa, 112. zavetišče (tujka), 114. proizvod ognja, 116. kratica za enoto francoske ali švicarske valute, 117. zavoj, omoč, posoda (tujka), 118. glej 51. vodoravno, 119. potem.

Navpično: 2. ploskovna mera, 3. značilna oblika, 4. moško ime, 6. okrajšan podredni veznik, 7. glasbilo, 8. kemična prvina, svetlosiva kovina, 10. grška črka, 11. nade, 12. kazalni zaimek (množina), 13. železniška postaja na Krasu, 14. ploskovna mera, 15. zgoden, mlad, 16. otroški naziv za očeta, 17. umetnik, 19. latinsko ime molitve »Zdrava Marija«, 21. mestece v Dalmaciji, 23. podzemski hodniki, 24. nedoločni zaimek, 26. oris, očrt, 28. utežna enota, 32. učinek, 34. predlog, 36. domača žival, 37. mestece v Poadriju, 38. Italijani, 42. beseda iz molitve, 44. prav tak, 45. neoblečene, 47. okrajšano moško ime, 49. visoka planota v Aziji, 52. veznik, 54. glej 12. navpično, 56. večja, močnejša palica, 58. prevarno dejanje, 60. padavina, 61. povelje, poziv k ustavitvi, 63. varnostna straža, 65. svojilni zaimek, 67. okrajšan podredni veznik, 68. skupine stanice, 71. dnevni obrok hrane, 73. nizozemski

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	18			19		20		21		22		23				
24		25			26		27		28			29		30		
31	32		33			34		35		36		37		38		39
40				41			42		43		44			45		
46			47				48	49		50			51		52	
	53	54				55		56		57		58		59		60
61		62			63		64		65	66	67		68		69	
70	71		72			73		74		75	76			77		78
79		80		81			82		83		84		85		86	
87					88			89		90		91		92		93
	94			95				96	97		98		99			100
101		102	103				104			105	106				107	
108	109			110			111		112		113	114		115		116
117									118			119				

sundski otok, 75. svetopisemska oseba, 77. rajski vrt (tujka), 80. svetopisemska oseba, 82. kratica za ploskovno mero, 84. ljub, mil, 86. posedujem, 89. ruska reka, 91. športna obleka (tujka), 93. skandinavsko moško ime, 95. svetopisemska oseba, 97. drža, vedenje (tujka), 99. del roke, 100. ribje jajce, 101. naziv, 103. pramati vsega človeštva, 105. oblika zaimka oni, 109. pamet, 111. začetek in konec abecede, 113. italijanski spolnik, 115. latinski veznik.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 33

Vodoravno: 1. ponosen, 6. Portugalec, 15. ud, 16. bon, 17. Nada, 18. goban, 19. sa, 20. Lim, 21. maša, 22. molek, 23. mir, 24. dar, 25. peta, 26. bi-vo, 27. Meta, 28. puh, 29. pero, 30. jerob, 31. le-žaj, 32. oh, 33. lesa, 34. sodar, 35. pika, 36. leča, 37. tržan, 38. zima, 39. sv, 40. omega, 42. maček,

43. sova, 44. dro, 45. četa, 46. kolek, 47. kolo, 48. kap, 49. ino, 50. poten, 51. koča, 52. čin, 54. la, 55. tepec, 56. loža, 57. lep, 58. la, 59. koran, 60. miza, 61. ker, 62. mar, 63. topič, 64. Paka, 65. maj, 66. neko, 67. topol, 69. dota, 69. pav, 70. lačen, 71. svetovati, 72. ponarediti.

Navpično: 1. puč, 2. od, 3. Obir, 4. som, 5. en, 6. paša, 7. oda, 8. Ra, 9. ugovor, 10. golob, 11. Abel, 12. lak, 13. en, 14. Sarajevo, 17. nato, 19. sita, 20. Lah, 21. mera, 22. Miran, 23. Meža, 24. duh, 25. pesa, 26. bedak, 27. Meka, 28. poročilo, 29. peča, 30. Jožek, 31. Lima, 33. lega, 34. srčen, 35. pivo, 36. leto, 37. talec, 38. Zola, 39. srp, 41. mena, 42. moten, 43. Soča, 44. dan, 46. kopač, 47. koža, 48. kip, 50. perilo, 51. koza, 52. Cer, 53. maroni, 55. topot, 56. Lika, 57. lej, 58. lakat, 59. kope, 60. mati, 61. kava, 62. meč, 63. tov., 64. pot, 65. Man, 66. nad, 67. ts, 68. da, 69. po, 70. la.